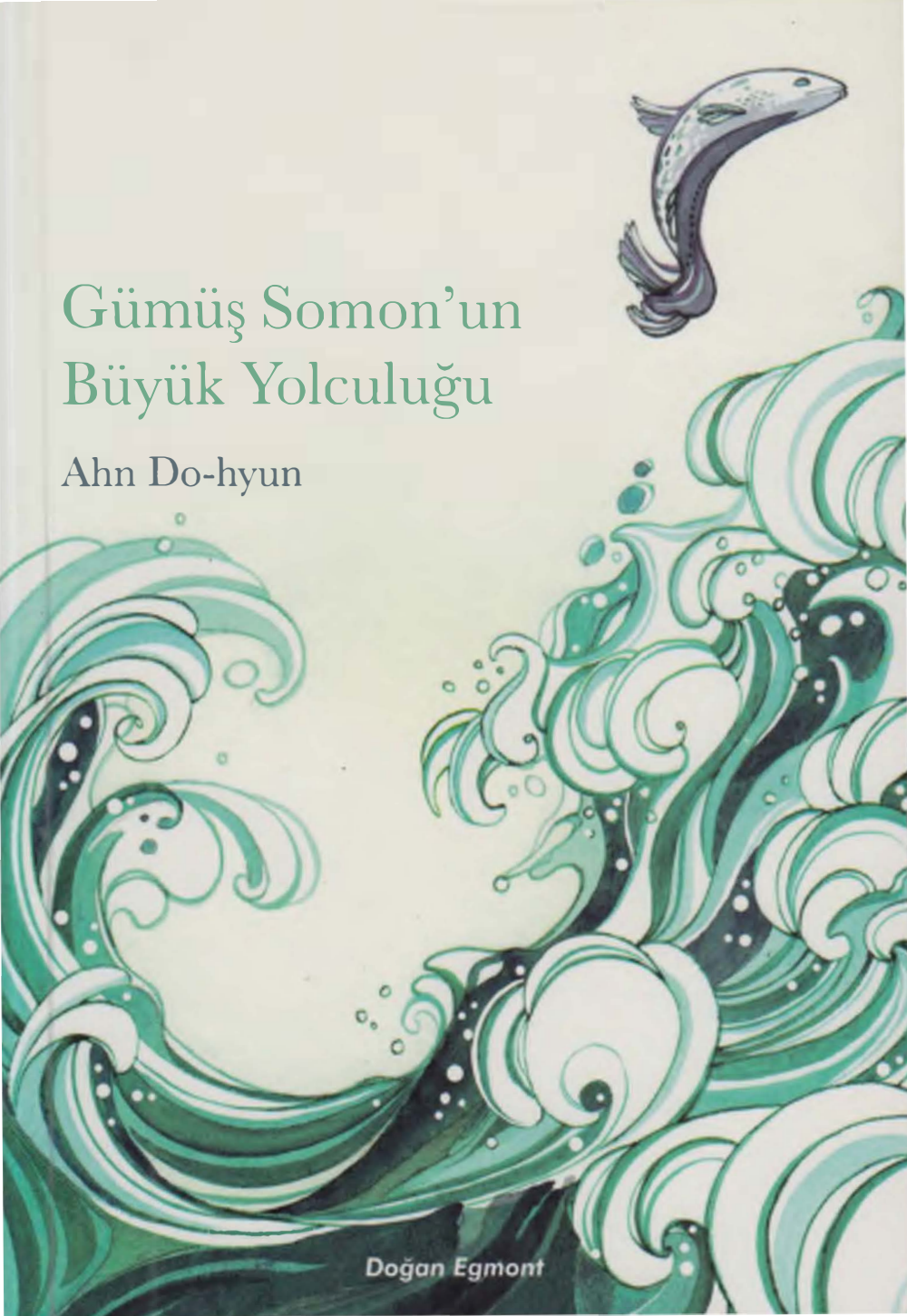

Gümüş Somon'un
Büyük Yolculuğu
Ahn Do-hyun
Doğan Egmont

Gümüş Somon'un Büyük Yolculuğu

Özgün adı: *Yeon eo*

Copyright © Ahn Do-hyun 1996
Çizimler © Daniella Terrazzini

Tüm hakları saklıdır.
Bu eserin Türkçe edisyonu, Nurcihan Kesim Literary Agency aracılığıyla, Munhakdongne Publishing Corp. c/o Barbara Zitwer Agency ve KL Management arasındaki sözleşme esas alınarak hazırlanmıştır.

Türkiye yayın hakları: Doğan ve Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
19 Mayıs Cad. Golden Plaza No: 3 Kat:10 Şişli 34360 İstanbul
Tel: (0212) 373 77 00
www.de.com.tr

1. Baskı, İstanbul 2016
ISBN: 978-605-09-3301-7
Sertifika no: 11940

Çeviri: S. Göksel Türközü
Yayına hazırlayanlar: Ahu Ayan, Sibel Doğru
Kapak tasarım: Serkan Yolcu
Grafik uygulama: Havva Alp

Basım yeri: Yıkılmazlar Basın Yayın Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.
Adres: Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62/C Güneşli-Bağcılar /İSTANBUL
Tel: (0212) 515 49 47
Sertifika no: 11965

Toplu sipariş için tel: (0212) 373 77 44 **E-posta:** satis@de.com.tr

Gümüş Somon'un Büyük Yolculuğu

Ahn Do-hyun

Doğan Egmont

www.de.com.tr

Somon sözcüğünden, gürül gürül akan nehrin kokusu yayılıyor.

Bu cümleyle başlayan kısa bir yazım öyle sorunlar yarattı ki, onlardan kurtulmak, bir balığın balıkçı ağından kurtulması kadar güç hale geldi. Somon balıklarını korumak için düzenlenen bir kampanya hakkında yazmış, somonların doğdukları Namde Deresi gibi nehirlere dönüş oranlarının çok düşük oluşu nedeniyle balıkçılar tarafından oluşturulan hareketten bahsetmiştim. Yazının bulunduğu derginin kitapçı raflarında yerini almaya başlamasıyla beklenmedik şekilde okuyuculardan art arda şikâyet telefonları almaya başladım.

Bana ilk telefon eden, kendisini bir çevreci olarak tanıttı. İnsanın bencilliğinin doğanın dengesi-

ni nasıl bozduğunu anlattı da anlattı. İster istemez onu onayladım. Sesi gitgide hiddetleniyordu ama eşine ender rastlanacak bir samimiyeti olduğu için sözünü kesmedim. Sessizce dinlemekle ve ilgimi ona yöneltmekle yetindim. Fakat o birdenbire, yazımın "Somon Avcılığının Tadı Nasıl Çıkar" olan başlığına verip veriştirmeye başladı. Kendimi savunmama fırsat tanımadan benim bir çöpten ibaret olduğumu söyledi ve telefonu çat diye yüzüme kapadı. Nutkum tutulmuştu. Büyük ihtimalle dergiyi tuvalette okuyacak bir şey bulunsun diye almış ve sadece içindekiler bölümüne şöyle bir göz atmıştı. Yazının tamamını okumadan, sadece başlığına bakarak nasıl böylesine net bir yargıya vardığını kafam almıyordu. Gerçekten insanların sabırsızlık konusunda eşi benzeri olmayan varlıklar olduğu kanısına vardım.

Çok geçmeden biri daha telefon ederek yukarıda belirttiğim, o yazının da başına koyduğum cümleyi sorun etti. "Somon sözcüğünden, gürül gürül akan nehrin kokusu yayılıyor" ifadesini saçma bulduğunu söyledi. Somon balıklarının nehirde geçirdiği süre, denizde geçirdikleri sürenin onda biri bile olmadığı için bu ifadenin bilimsel gerçeklere aykırı olduğunu söylüyordu. Doğal olarak ona göre "So-

mon sözcüğünden bereketli denizlerin kokusu yayılıyor" diye yazsaydım daha doğru olacaktı. Söylediği şey makuldü ama bu kişinin hayal gücü belli ki çok gelişmiş değildi. Genellikle böyle insanlar dikkatlerini işin geneline vermeyi, ufak tefek detaylara takılmamayı pek düşünemezler.

Tüm bunlar beni, bu makaleyi yeniden yazmaya itti. Okuyucuların gereksiz yanlış anlamalarından kaçınmak için bu kez başlığı basitleştirdim.

Somonlara dair her şeyi öğrenmek istediğim için işe ansiklopedileri ve balıklarla ilgili kitapları karıştırmakla başladım. Somon balığının her yıl akçaağaçların yapraklarının güzelce kızardığı eylül ve kasım ayları arasında nehirden geçerek doğduğu yere geri döndüğünü; suyun sığ ve dalganın hafif olduğu yerde, çapı bir metre, derinliği elli santimetre civarında bir kuluçka oluşturup vişne rengi yumurtalar bıraktığını; yumurtaların sayısının iki bin, üç bin civarında olduğunu; çakıl taşlarının arasında döllenen yumurtaların çatlamasının iki ay sürdüğünü; yedi-sekiz derecelik bir su sıcaklığının uygun olduğunu...

Somonlara dair çok şey öğrendim ancak tek satır bile yazamadım. Hayal gücünü harekete geçirmeyen bunca bilginin bana hiç faydası olmadı. Durum

böyleyken, tesadüfen bir fotoğraf gördüm. Devasa bir Boeing 747 yolcu uçağının suya battığı, biraz üzücü bir fotoğraftı.

Fotoğrafta, bulutları aşıp gökyüzünde uçması gereken yolcu uçağının göz kamaştırıcı gümüş renkli gövdesi suya batmış, uçak sanki nefesini tutmuştu. Bir kaza yüzünden denize ani bir iniş yapıp suya batmıştı. Sudaki yolcu uçağı o görkemli, hüzün veren gövdesiyle bana bir şeyler söylemeye çalışıyordu. Ben de ona yanıt vermem gerekiyormuş gibi hissettim; gözlerimi fotoğraftan ayıramıyordum. Derken, bir anda anladım ki bu gördüğüm düşen bir uçak değil nehir akıntısının tersine yüzmeye çalışan bir somon sürüsüydü. Dev bir somon sürüsü. Yüzlerce somon bir araya gelmiş, yumurtlamak için nehrin bir ucuna doğru ilerlemekteydi.

Bu görüntüyü makinesiyle ölümsüzleştiren kişiye nasıl imrenmiştim... O, canlı canlı, çırpına çırpına yüzen somonları bizzat kendi gözleriyle görmüştü! Kim bilir, belki de dalgıç kıyafeti giyip suya dalarak somonları daha yakından çekmek istemiştir. Ben olsam öyle yapmak isterdim.

Fakat suda yaşayan somonlar karada yaşayan insanlardan korkar. Çünkü insanlar balıklara karşılarına geçip bakmaya çalışmaz, onun yerine

tepeden bakarlar. Somonlar kendilerine tepeden bakılmasından hoşlanmazlar. En sempatik doğa meraklısının bakışları bile onlara balık kartallarını ya da boz ayıları anımsatır. Somonlar kolay kolay kanmazlar buna, böyle ilgilerin hiç de masum olmadığını bilirler; ağız şapırdatmalarını bile duymaktadırlar zaten. O halde, somonu tamamen anlayabilmenin yegâne yolu, dünyayı onun gözlerinden görmeye çalışmaktır. Bunun için birazcık hayal gücüne sahip olmak yeter. Dünyaya kalp gözüyle, görünenin ötesinde olanlara bakabilen gözlerle bakmak gerekir. Bunu başarmak için de sadece istemek yeter. Hayal gücü, bizim dünyanın öbür ucuna kadar gidebilmemizi sağlayan güçtür. İlk öpücüğün sıcak ve tatlı olmasının nedeni, öpücüklerden önceki saatler boyunca bu öpücüğün hayalinin kurulmasıdır.

Sabah güneşinin turuncu ışıklarıyla kaplı deniz, ufuk çizgisine doğru uzanıyor. Denizin yüz metre yukarısında, bir balık kartalı devasa bir daire çiziyor. Henüz bir şey yemedi, midesi kazındığı için balık

avına çıktı. Neredeyse yarım saat boyunca dikkatle denize baktı ama nedense o gün, normalde bol bol bulunan sardalyalardan bir tane bile görünmüyor. Balık kartalı, demir bir kancaya benzeyen pençesiyle havayı birkaç kez pençeliyormuş gibi yapıyor. Böyle yaptıkça midesi daha da kazınıyor, kanatlarına soğuk rüzgârdan başka bir şey çarpıyor ve boşluğu kucaklıyor. Balık kartalı içten içe öfkeleniyor.

Şu sıralar somon sürüsünün Bering Boğazı'nın serin dalgalarına kapılıp göç ettiğini iyi biliyor. Somon başka balıklara göre bol etli, daha hafif olduğu için balık kartalının sevdiği balıklardan biri. Somonun o yumuşak etini düşününce daha çok acıkıyor.

O sırada gözüne garip bir cisim çarpıyor. Köpekbalığından bile büyük olan bu cisim hızla güneye doğru hareket ediyor. Fakat o cismin ortasında, parlak ışık saçan bir nokta var. Adeta bir denizaltı farını yakmış, denizde ilerliyor gibi.

Balık kartalı gökyüzünden on metre alçalıyor. Şu tuhaf nesneyi biraz daha yakından incelemesi gerek. Bir keresinde suyun üstüne çıkmaya başlayan ev büyüklüğünde bir denizaltı görmüştü. O denizaltını bir somon sürüsü sanıp gagasını daldırdığında hayal kırıklığına uğramışlığı olduğundan

denize daha dikkatli bakıyor. Normalde, kanatlarını daha çok çırpması gereken böyle alçak uçuşlara hiç girişmezdi ama karnına hâlâ bir lokma girmemişti. Keşfettiği tuhaf şey, bir somon sürüsüydü, tam tahmin ettiği gibi. Suyun altında en az üç yüz balık görünüyordu.

Balık kartalı, somon sürüsüne kendini fark ettirmemek için biraz geriden, mesafeyi koruyarak takip etmesi gerektiğini düşünüyor. Suya dik dik bakıyor. Somon sürüsü saatte kırk kilometre kadar bir hızla, düzenli bir şekilde hareket etmeye devam ediyor. Somon sürüsünün ortasında hâlâ ışık saçan bir nokta öylece duruyor.

Balık kartalı, gözlerini fal taşı gibi açarak o parlak noktaya tepeden bakıyor. O şey bir nokta değil. Daha önce benzerini görmediği, garip bir somon. Bu somonun sırt derisi etrafındakilerden farklı, gümüş renginde parlıyor.

Genellikle, tuzlu su balıklarının karın kısmı beyaz, sırt kısmı laciverttir. Bunun sebebi yüzeyde görünen sırt kısmının deniz rengiyle bürünmesi ve kamufle edilmesidir. Böyle olunca balıklara uzaktan bakan acımasız kuşlar kolayca kandırılabilir. Bu nedenle pek çok kuş akşam yemeği avından boş dönmüştür.

Ancak, alçak uçuş yapan bir balık kartalı bu kamuflaja aldanmaz.

Balık kartalının bakışları sürekli o farklı renkli somona odaklanıyor. Ağzının giderek sulandığını saklayamıyor. Su yüzeyinden iki metrelik mesafeye kadar alçalıyor. Lezzetli bir sabah kahvaltısı artık an meselesi. İki pençesine aşırı güç veriyor. Ardından çok hızlı bir şekilde su yüzeyine pençe atıyor. Pençeleri, sıra dışı somonun etine geçiyor.

"Balık kartalı! Dağılın!"

Balık kartalının ani saldırısına uğrayan somon sürüsü çil yavrusu gibi dağılıyor.

Balık kartalı havalanırken iki pençesi altında çırpınan canlının ağırlığını hissediyor. Tatmin olmuş gözlerle avına tepeden bakıyor. İki pençesi arasında can vermek üzere olan bir somon, hayatta kalmak için sürekli çırpınmakta. Ama pençelerindeki bu ağırlık, onun hedeflediği parlak Gümüş Somon'un değil, büyük bir başarısızlığın ağırlığı.

Gümüş Somon, vahşi balık kartalına yem olma tehlikesinden kurtulabildi.

Fakat ne tuhaftır ki, şans eseri hayatta kalma-

nın mutluluğundan çok hayatta kalmanın üzüntüsünü duydu içinde. Çünkü balık kartalının kendisi yerine yakaladığı somon, nehirden yola çıktıkları andan itibaren her zaman onunla beraber yüzen, ağzında iki üç karidesle yaklaşıp tek kelime etmeden ona veren, yusufçuk gibi lezzetli böcekler de yakalayan, yumuşacık kuyruğu ile hafifçe karnını okşayan biricik ablasıydı.

"Abla..."

Gümüş Somon kendi kendine ablasına sesleniyor. Yüreğine keskin ve sivri bir kaya saplanmış gibi. O zaman kendini akıntıya veren abla somonun sesi belli belirsiz duyuluyor.

"Ey Gümüş Somon..."

Bir anıydı bu. Nehirden denize çıkalı bir yıl olmuştu o zamanlar.

"Bedeninin gümüş renkli pullarla kaplandığını biliyor musun?"

"Gümüş renkli mi?"

Gümüş Somon birden şaşırıyor.

"Senin sırtın, diğer somonlarınki gibi denizin koyu mavisine benzemiyor."

Gümüş Somon tüm bedeninin gümüş renkli pullarla kaplı olduğunu bilmiyordu. Diğer somonlar gibi sırtının koyu mavi, karnının beyaz olduğunu

sanıyordu. "Biz maalesef kendimizin nasıl göründüğünü bilmeyiz."

"Neden?"

"Balıkların iki gözü başlarının iki yanında olduğu için."

Abla, somonların kendi görüntüleri hakkında ancak diğer somonların ağızlarından yansıyan görüntüleri sayesinde fikir sahibi olabileceklerini söyledi. Yani diğer somonların sözleri kendilerini yansıtan birer ayna sayılırdı. Belki de bu sebeple somonlar, başkaları hakkında şöyleymiş böyleymiş diye konuşmayı huy edinmişlerdir.

"O zaman neden pisi balığının iki gözü tek tarafta?"

"Pisi balığı, nasıl göründüğünü anlamak için çok çaba harcadığından öyle oldu."

Gümüş Somon, pisi balığının komik gözlerini düşünüp gülüyor. Ama ablasının gözlerinde derin bir gölge peyda oluyor.

"Gümüş Somon, somon arkadaşlarımızın senin için neden *farklı tür* dediklerini anladın mı?"

Gümüş Somon *farklı tür* ifadesinin anlamını ancak o zaman biraz anlamıştı. Bütün somon balıklarıyla kendisini ayırt eden bir nitelemeydi bu. Gümüş Somon o anda kendisini açık denizde tek

başına kalan bir ada gibi hissetti. Adına dünya denilen bu yerde, suya bakıldığında seçilebilen tek şey olmanın yarattığı yalnızlığı düşündü. Yalnızlığın ürkütücü bir şey değil, üzücü bir şey olduğunu düşündü. Gümüş Somon tüm bedeninin gümüş renkli olduğunu öğrendikten sonra sık sık düşündü bunları.

'Hayat dayanılmaz bir şey!' dedi Gümüş Somon; ama bu konuşan kendisi değildi aslında. İçindeki diğer Gümüş Somon'du. Çok geçmeden buna yanıt geldi: 'Yine de dayanmak gerekir.'

Gümüş Somon kendini ikiye bölünmüş hissediyordu.

Bir gün yoldaşlarına şöyle demişti: "Bedenimdeki pulların ötesine, kalbimin derinliklerine bakın."

Yakınlarda yüzen birkaç somon sordu: "Kalbin derinliklerine nasıl bakılır ki?"

Gümüş Somon kendi sözüne ilgi gösteren balıklar olduğunu görünce çok mutlu oldu.

"Demek istiyorum ki, dış görünüşten çok içe bakmak, yani..."

İçindeki hisler bir anda berraklaşmıştı ama bunları dillendirmek için istekle çırpınsa da kekelemekten kendini alamıyordu. Kalbinin derinliklerinde bulunan sayısız söz, zincirlerin kopan halka-

ları gibi patır kütür, düzensizce döküldü.

"Yani içten kastım... Görünmeyen... Nasıl desem bilemiyorum..."

"Anlamıyorum," dedi aralarından biri. Sıkılmış gibiydi. "Söylediklerin bize fazla karmaşık geliyor." Somon'un çevresindekiler ona sırt çevirerek hızla yem bulmaya gittiler.

Gümüş Somon'u yan gözle izleyen başka somonlar da alaycı bir şekilde bıyık altından gülerek 'hıh' dedi. Başlarını bir o yana bir bu yana sallayarak "Onu koruduğumuza şükretmeli! Saçma sapan konuşmayı kesmesi lazım!" diyerek kendi aralarında fısıldaştılar.

"Evet, belki de Gümüş Somon yüzünden düşmanın ilk hedefi biz olacağız."

Yoldaşlarının bu küçümseyici sözlerini duyunca Gümüş Somon'un kan beynine sıçradı.

Gerçekten de somon sürüsünün güneye doğru hareketinden itibaren Gümüş Somon, sürünün tam ortasında yüzmeye başlamıştı. Bu kararı Geniş Çeneli Somon vermişti. Geniş Çeneli Somon, somon sürüsünün lideriydi. Başkalarının önünde kibirlenip hava atmayı severdi. Çok önemsiz bir şeyden bahsederken bile sesini alçaltmazdı. Her gün, özgüvenin tavan yaptığı sesiyle konuştuğu için doğal olarak çe-

nesi büyümüş, bu yüzden de bu ismi almıştı.

Geniş Çeneli Somon, harekete geçme hazırlığını tamamlayan sürünün önüne geçti, geniş çenesini iyice öne çıkararak şöyle dedi:

"Gözünüzden hiçbir şey kaçmasın! Arkanıza bakmayın! Su yüzeyine yakın yüzerseniz olmaz!"

Geniş Çeneli Somon'un ağzından çıkan söz, kanun sayılırdı.

"Ve sen!"

Geniş Çene, Gümüş Somon'u işaret etti.

"Sen daima sürünün ortasında yüzmelisin. Düşmanların gözüne kolayca çarpma riski taşıyorsun. Memleketine sağ dönmek istiyorsan lafımı dinle."

Bunun üzerine diğer somonlar Gümüş Somon'un etrafına koruma duvarı ördüler. Önü, arkası, solu, sağı, üstü, altı, her tarafı somondu. Bu, Gümüş Somon için güvenli bir duvar değildi. Bu, karanlığın ta kendisiydi.

O andan itibaren Gümüş Somon giderek dışlanır oldu. Sayısız somon içinde ona yol arkadaşlığı yapan sadece ablasıydı.

"Yoldaşlarım neden beni dışlıyor?"

"Neden dışladıklarını düşünüyorsun ki? Aksine seni sarıp sarmalıyorlar."

Abla ne olursa olsun hep olumlu düşünmeye çalışıyor, bu da Gümüş Somon'un canını sıkıyordu. Abla 'Hayır' kelimesini bilmiyor muydu acaba? Yoksa bildiği hâlde bilmiyormuş gibi mi davranıyordu?

"Ben korunurken dışlanmaktansa, korunmayıp özgür olmak istiyorum."

"Özgür olmak mı?"

Özgür olmak ifadesini duyunca ablanın gözleri fal taşı gibi açıldı.

Özgürlük sözcüğü, somonların kullanmaması gereken sözcüklerdendi. İsyan, kaçış, itaatsizlik, direniş, harap etme, oyun gibi kelimelerle birlikte. Geniş Çeneli Somon, "Bu sözcükleri kullanırsanız doğduğu yerlere dönüp yumurta bırakabilecek bir tane somon bile kalmaz," diye uyarıda bulunurdu.

"Ben de özgürce yüzmek istiyorum. Derinlerde gönlümce dolaşmak istiyorum yani. Denizdeki her şeyi görmek, hafızama kazımak istiyorum."

Abla tedirginlikle etrafına bakındı.

"Elbette, seni anlıyorum. Ancak..."

Abla her zaman anladığını söylerdi.

"Bunların hepsi senin iyiliğin için. Sabretmeyi de bilmelisin. Öyle yaparsan büyüyüp mükemmel bir somon olursun."

Gümüş Somon bunaldığı için solungaçları patlayacak gibiydi.

"Senin için gerçekten endişeleniyorum."

Fakat Gümüş Somon asıl endişelenilecek olanın ablası olduğunu düşünüyordu. Bu yüzden aklından şu düşünceler geçti.

'Ablam, her zaman sadece endişe eden bir varlık. Bana neden yanımdan bakamıyor ki? Boz ayılar ve balık kartallarının balıklara yukarıdan bakması gibi, ablam da bana tepeden bakmaya çalışıyor. Ayrıca benim için endişeleniyormuş gibi yaparken bana müdahale etmek istiyor. Sanki müdahale etmek sevgi göstergesiymiş gibi. Ablam sevginin müdahale etmekle aynı şey olmadığını bilmiyor. Aksine, sevginin sessizce bakıp yan yana yüzmek demek olduğunu gerçekten bilmiyor.'

Bu düşünceler Gümüş Somon'un zihnini ne zaman esir alsa yoldaşlarından ayrılıp uzaklara gitmek istediğini düşünürdü. Ama ne zaman *'Gideyim,'* diye düşünse kalbindeki diğer somon *'Gitmek olmaz!'* diye onu tutuyordu.

Gümüş Somon ayrıldığını hayalinde sayısız kez canlandırmıştı ama aslında bir kere bile cesaret edip yola çıkamadı. Belki de onun kalbini tutup gitmesine engel olan ablasıydı. Gümüş Somon yerine balık kartalının yemeği olan Abla Somon! Ablanın

Gümüş Somon'a son olarak bıraktığı hediye, belki de bu dünyada yaşaması gerektiği düşüncesiydi. Gittiği yere kadar.

Bugün hava inanılmayacak kadar berrak.

Birkaç gündür kar yağıyordu ama bugün güneş ışıkları denizin derinliklerine kadar yansıyor. Denizin yüzeyine önce kopkoyu bir çivit mavisi yayılıyor, ardından deniz yeni evcilleştirilmiş bir hayvan gibi uysallaşıyor ve dalgalanmaları bile bir nebze dinginlik uyandırıyor.

Somon sürüsü de uzun bir aradan sonra rahat bir nefes aldı. Böyle zamanlarda besin değeri yüksek yemlerden bol bol yemek gerekir. Yumurta bırakmak için nehirde yukarılara çıkarken karşılarına ne kadar lezzetli şeyler çıkarsa çıksın hiçbir şey yememeleri gerekiyor. O yüzden önceden yeterince enerji depolamaları şart.

Yemek konusunda müşkülpesent olan Gümüş Somon her şeyden çok karides severdi. Karidesin kendine özgü yumuşak tadı hep ağzını sulandırırdı. Ancak yine de tıka basa yemezdi. 'Aç gözlülük

etmeden yemeyi bilen balık, bilge bir balıktır,' diye düşünüyordu. Somonların yeme kapasitesi farklı, balinalarınki farklıdır. Somon balıkları, balinaların yeme kapasitesine sahip olsalardı çoktan somonluktan çıkmış olurlardı. Balinaların, somon balıklarının kapasitesine sahip olmaları durumunda çoktan balinalıktan çıkacakları gibi. Somon bir somon olarak yaşamak zorundadır.

Gümüş Somon, karnı doyunca tek başına yukarı çıkıp başını su yüzeyine çıkacak şekilde uzattı. Onun bu haraketi, denizin içinde bir pencere açılmasına sebep oldu. Bu da dünyanın gizli bir parçasını açığa çıkardı. Ancak bu çok tehlikeli bir hareketti. Çünkü bu dünyada düşmanların sayısı dostlarınkinden daima çoktu.

Uzun bir aradan sonra gördüğü karla kaplı yeryüzü, inanılmaz derecede göz kamaştırıcı ve gümüş rengindeydi. Somon sürüsü, o an kar ve buzla kaplı Alaska civarından geçmekteydi. Gümüş Somon, kendi bedeninin rengiyle karla kaplı yeryüzünün renginin aynı olmasından ister istemez etkilenmişti. Gümüş rengine gümüş rengi... Birbirinden ayrı ama birlikte. Kim olursa olsun, kendine benzeyen bir şeyi gördüğünde ona yakınlık duyar. Fakat bu da son derece tehlikeli bir şeydir. Çünkü suda yaşa-

yan balıklar için yeryüzü, asla dostluk kurulamayacak en büyük düşmandır.

Ancak Gümüş Somon denizin kendi kalbini açarak gösterdiği dünyayı seviyordu. Suyun içinde değil de atmosferde serin rüzgâr kokusunu içine çekmenin düşüncesi bile ona mutluluk veriyordu. Bu yüzden kalbindeki diğer somona sordu:

'Somonlar neden suyun içinde yaşamak zorundalar ki?'

İçindeki somondan herhangi bir cevap gelmedi.

'Suyun içini hapishane gibi düşündüğüm zamanlar oluyor.'

Yine cevap gelmedi.

O an, Gümüş Somon'un üstünden kocaman siyah bir gölge geçti ve "Hemen kaç!" diye kısa bir çığlık kulağına çalındı.

Her şey bir anda olup bitiverdi.

Gümüş Somon aniden çırpınarak ve sızlayan karnını sakınarak çevreye bakındı. Kopan pullarından birkaçı suda düzensizce yüzerken bir yerlerden kan kokusu geliyordu. Bedenini hızlı hızlı bir o tarafa bir bu tarafa çevirerek yaralanıp yaralanmadığına baktı. Ancak tuhaf bir şekilde Gümüş Somon'un bir şeyi yoktu; yine de balık kokusuyla karışık kan kokusu gitgide ağırlaşıyordu. Kan kokusunu seven bir

köpekbalığı sürüsüne yakalanırlarsa yandılar.

Biri mi yaklaşıyordu?.. Gümüş Somon denizde küçük bir dalgalanma hissediyordu.

"İyi misin?"

Su damlalarının yuvarlanışı gibi tertemiz bir sesti bu. Hangi ara geldiyse başka bir somon yaklaşmıştı ona. Gümüş Somon, kendini toparlayıp seslenen somona sakince baktı.

"İyi misin?"

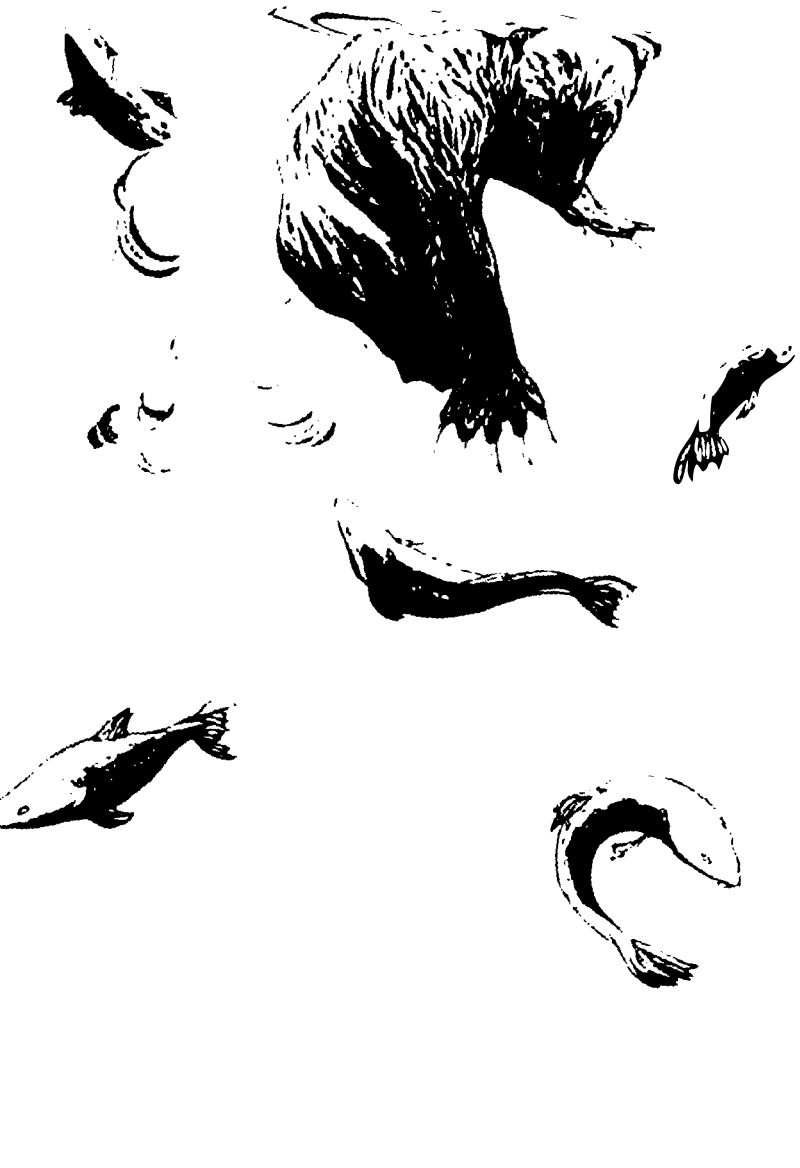
Yumuşak ses tonunun sahibi, sırtı lacivert, karnı beyaz, sıradan bir dişi somondu. Fakat gözleri bulutsuz bir gecenin gökyüzündeki yıldızlar gibi pırıl pırıl ışık saçmaktaydı.

Gümüş Somon bir keresinde gece Geniş Çeneli Somon'dan gizli gizli başını su yüzeyine çıkarıp gökyüzünü izlemişti. Tıpkı su sesi çıkaracakmış gibi duran Samanyolu, karanlık içinde oraya buraya dağılmış sayısız yıldız... Meraklı gözlerle gökyüzüne bakarken o yıldızlar Gümüş Somon'a nasıl görünmüştü? O yıldızlar Gümüş Somon'a gökyüzünün kendisine tepeden bakan gözleri gibi gelmiş miydi?

"Benim adım Berrak Gözlü Somon."

Dişi somon, Gümüş Somon bilinçsizce hayallere daldığında onu uzaktan seyretmişti.

"Boz ayı o kocaman pençeleriyle senin peşindeydi.

Yani birazcık daha kıyıya yaklaşmanı bekliyordu. Sense bir şeylere dalmış gibiydin. O sana saldırdığı an bağırarak kuyruğumla seni tüm gücümle ittim. İyi misin? Bir yerin acımıyordur umarım?"

Berrak Gözlü Somon'un sırt yüzgeci yırtıldığından güçsüzce çırpınıyordu. Yarasından azar azar da kan akıyordu. Gümüş Somon iç çekti. Berrak Gözlü Somon, tehlike durumunu Gümüş Somon'dan önce fark edip kendi bedenini onunkine siper etmiş, Gümüş Somon'u ayıdan kurtarmıştı.

"Beni nasıl..."

"Gümüş rengi pulların yüzünden yapayalnız bırakıldığından beri seni uzaktan izlemekteydim."

O zaman, Gümüş Somon teşekkür mü etmeli, özür mü dilemeli bilemedi. Biricik bedenini esirgemeyip kendisini ölümden kurtaran Berrak Gözlü Somon'a ne söylemeliydi? Ölsem de bu iyiliğini unutamayacağım mı? Gün gelir ben de sana yardım ederim, bu yüzden seni bundan böyle bir gölge gibi takip edeceğim mi?

'*Başka bir somon için gerçekten de hayatımı feda edebilir miyim?*'

Kendi kendine böyle soran Gümüş Somon'un ağzından "Canın çok yanıyor olmalı." cümlesi döküldü birden.

Bu cümlenin teşekkür sayılmayacağını düşünüyordu ancak söylediğini geri alması da mümkün değildi.

"Acı hissetmiyorum."

"Yüzgecinden hâlâ kan akıyor ama."

"Mühim değil."

Berrak Gözlü Somon hiçbir şeyi yokmuşçasına özellikle bir o yana bir bu yana yüzdü. Derken, aniden sesi duyuldu: "Sen acı hissetmiyorsan, ben de hissetmem."

"Ne demek istiyorsun?"

Cevap vermek yerine bir süre Gümüş Somon'a baktı Berrak Gözlü Somon.

Gözleri az önceye göre daha ışıl ışıl parlıyordu sanki. Bir şey söyleyecekmiş gibi ağzını büzüştüren dişi somon, sürünün olduğu tarafa yönelip gözden kayboldu. Ondan gelen kan kokusu bir müddet dağılmadı.

Gümüş Somon, Berrak Gözlü Somon'un son sözünü tane tane yineledi: *Sen acı hissetmiyorsan ben de hissetmem.* Bu sözler aklından çıkmıyordu. Bu tek cümle, çoktan Gümüş Somon'un kalbinin derinliklerine kadar işlemiş miydi yoksa?

Zaman akıyordu

Gümüş Somon, Berrak Gözlü Somon'u özlüyordu. Yaralı bedeniyle kaybolduktan sonra onunla bir kez bile karşılaşma fırsatı olmamıştı. Bering Boğazı'nı geçecekleri esnada, sürüdeki somon sayısı şaşırtıcı bir şekilde dört bine yükselmişti. Ayrıca somon sürüsü Yeşil Nehrin girişine varmak için çok hızlı hareket etmeliydi.

Berrak Gözlü Somon'u görmek istediği günlerde sık sık geceleri yıldızları seyrediyordu. Onun göz bebekleri gibi parlayan yıldızları seyrederken bir yandan da şöyle düşünmekten kendini alamıyordu:

'Yıldızların böyle parlaması ondan bana bir işaret demek. Benimle konuşmak için; buradayım, herhangi bir sorun yok demek için yıldızlar aracılığıyla yüreğini açıyor. Yanındayım, iyiyim diyor.'

Gümüş Somon kafasını salladı. Kafasını her salladığında sakin deniz sesli sesli gülüyordu sanki. Berrak Gözlü Somon'la ilgili düşünceleri kafasından silip atmak için denizin en dibine de iniyordu, ama gözleri kendiliğinden yine yıldızların parıltısına bakıyordu.

'Belki de ona mesaj gönderen benimdir... Şu yıldızın ışığı birbirimize duyduğumuz hisleri sadece ikimizin anlayacağı şekilde gösteren bir işarettir.'

Bu doğruysa gece gökyüzünün yıldızları sık sık *seni özledim, seni özledim, seni özledim* diye yanıp sönüyor olmalıydı. Ama hayır, Gümüş Somon, *Seni özledim* ifadesinin duygularını tam ifade ettiğini düşünmüyordu; bunun yerine *'Benim için dünyada senden başka bir şey yok,'* dense daha doğru olurdu. Somon sürüsünün disiplinli lideri Geniş Çeneli Somon'un emirleri bile, Gümüş Somon'un yüreğindeki bu sözle karşılaştırıldığında tek bir su damlası gibi kalıyordu. Yoldaşlarıyla çevrili olmasına rağmen kendisini yapayalnız hissetmesi bile Berrak Gözlü Somon'a duyduğu özlem kadar acı vermiyordu ona. Özlem deyip geçilemeyecek kadar derin, 'beklemek' diye tarif edilemeyecek kadar enginlere uzanan bir hasretti bu. Gümüş Somon'a yaşam hem katlanılamaz hem de katlanılması gereken bir

şey olarak geliyorduysa da bu sonsuz hasret, durumunu büsbütün çaresizliğe itiyordu.

Gümüş Somon'un burnuna şimdiye kadar hiç duymadığı, çok tuhaf bir koku geldi. Ama nedense bu yeni kokuya karşı yabancılık hissetmemişti. Eğer hatıraların kendilerine has kokuları varsa, bu eski bir anının, bir zamanlar onu kaplayan çok eski bir mutluluğun kokusu olabilir miydi? Yüzünü bile bilmediği annesinin, içinde derinlerde gizlediği kokusu gibi... Yahut babasının kokusu böyle miydi acaba?

Somonlar heyecanlanmaya başladı.

Nihayet Yeşil Nehre yaklaştıkları anlamına mı geliyordu bu?

Burası Yeşil Nehrin girişiyse, korkunç gözyuvarları olan balık kartalı da, mağaraya benzeyen ağzıyla somon sürüsünü bir lokmada yutan köpekbalığı da, Alaska'da buzun üzerinde somon sürüsünü gözleyen bozayı da, denizaslanı da, denizin en dibine kadar uzanan, somon balıklarını yakalamak için atılan ağlar da artık ortaya çıkmayacaktı. Burası Yeşil Nehrin girişiyse, sadece adını duyduğu

memleketine giden yol ise...

Yüzgeçleri gitgide hızlandı. İçinden taze bir canlılık hissi yükseldi. Nehrin kokusu giderek yoğunlaştı. Somonlar nehir kokusunun geldiği tarafa doğru hep birlikte yüzerek yönlerini değiştirdiler. Sanki bunu çok önceden kararlaştırmışlar gibi...

Gümüş Somon kendisini çevreleyen yoldaşlarının arasında, nehir kokusu gelen tarafa doğru bedenini uzattı. Nehir deniz suyuyla karışırken suyun tuz oranının epey azaldığını hissetmişti. Yeşil Nehrin girişinden yukarı kısmına kadarki mesafenin çok uzak olmadığını duymuştu. Burada biraz nehir suyuna alışmak için vakit geçirip tekrar nehrin yukarısına yüzerlerse olurdu. Gümüş Somon bütün sıkıntının neredeyse bittiğini düşündükçe bedeni daha da ağırlaşıyordu.

O sırada gözünün önünden bir ışık parlayarak teğet geçti. O ışık aşırı parlak olduğundan Gümüş Somonun gözleri bir an için karardı. O ışık saçan canlı, sürü yönünü değiştirince birden Gümüş Somon'un sol tarafına yaklaştı.

"Kim o?"

O canlı bir başkası değil, Berrak Gözlü Somon'du. Sesi tekrar kulağında çınladı. "Gümüş Somon, nasılsın? Çok zorlandın mı?"

Gümüş Somon utanılacak bir durumda yakalanmış gibi kızardı.

"Artık hiçbir şeyi dert etme. Çünkü ben yanında olacağım."

Aralarında bir süre sessizlik oldu. İkisi de diğerinin ilk adımı atmasını bekliyor gibiydi. Fakat bu tereddüt de durumu gittikçe tuhaflaştırıyordu. Gümüş Somon sonunda sessizliği bozacak cesareti toplayabildi.

"Şimdiye kadar nerelerdeydin?"

"Uzakta."

"Ama nerede?"

"Uzak sadece senden ayrı demek oluyor biliyorsun. Biz beraber nefes alıp yaşarken bile birbirimizden uzaktaydık. Fakat artık öyle değil."

"Neyi kastettiğini anlıyorum. O zaman bir soru daha sorabilir miyim?"

"Sor bakalım."

"Az önce benim önümden geçerken, gözünde parlayan bir ışık gördüm."

"Işık mı?"

"Evet, kesinlikle gördüm, gözümü kör edecekmiş gibi güçlü bir ışık."

Berrak Gözlü Somon'un ağzındaki hava kabarcıkları suyun yüzeyinde dağılıyordu. Bu, güldüğünün göstergesiydi.

"Kalp gözünle bana baktığındandır. Kalp gözüyle bakarsan tüm dünya sana güzel gelir."

Kalp gözü! Uzun bir aradan sonra duyduğu bir sözdü bu. Kalbiyle dünyayı görmeyi bilen arkadaşına, Berrak Gözlü Somon'a uzun süre bakan Gümüş Somon ne diyeceğini bilememişti.

Berrak Gözlü Somon'la tekrar karşılaşmak Gümüş Somon'da büyük değişikliklere sebep oldu.

Mesela, Yeşil Nehrin girişinde meydana gelen her şeyi sıradan görmüyordu artık. Önceleri olsa farkında olmadan geçiştirdiği şeyler şimdi birer birer anlamlı hâle gelmeye başlamıştı. Küçük bir çakıl, zayıf bir su bitkisinin ince kıvrımı, anbean akıp giden geçen zaman, önceden değersiz görünen bütün her şey, değerli bir hazineye dönüşmüştü. Bu dünyada varoluşu için gerekli olmayan tek bir madde yok gibiydi. Bu yüzden her şey fırlatılıp atılamayacak kadar değerliydi.

Gümüş Somon, özellikle suyun içindeki her tür sesi kulak kabartarak uzun uzun dinlediği saatleri seviyordu. Şimdiye kadar ağırlıklı olarak düşmandan kaçmak ya da yem bulmak için kullandığı işitme duyusu, şimdi dünyanın hassas kıpırtılarını anlamak ve kabul etmek için bir koridor olmuştu.

Gümüş Somon, sazlıktaki böceklerin vızıltılarını, uzaktan geçen tren seslerini, somon sürülerinin nehrin üst tarafına çıkarken çıkardıkları sesleri dinledi; suyun üzerinde harmonyum çalınıyormuş hissi veren yağmur sesini dinledi, beyaz, toz gibi yumuşak kum tanelerinin suyun içinde devinim sesini dinledi; bu sesleri kucaklayıp akan nehrin sesini dinledi...

Ne zaman bu seslere kulak verse, Berrak Gözlü Somon yanında belirriveriyordu. "Buraya geldiğimi fark etmedin değil mi?" dedi yine yan yan bakarak.

Bunun üzerine Gümüş Somon da, "Elbette ettim. Senin nerede olduğunu bilmemem imkânsız. Nereye gidersen git, hep seni izliyorum," diye cevap verdi.

"Aslında ben de öyle. Ayrıca ben şu an senin hangi sesleri duyduğunu da neler düşündüğünü de biliyorum."

Berrak Gözlü Somon'un gözleri ışıl ışıl parıldıyordu. Gümüş Somon'a baktı. Gümüş Somon'a ne zamandan beri söylemek istediği şeyleri artık söylemenin vakti gelmişti. Sadece Gümüş Somon'a fısıldamak istediği sözleri, sadece onun anlayacağına inanmak istediği sözleri, dahası günün birinde Gümüş Somon'dan duymak istediği sözleri...

Gümüş Somon'un kulağına duymasını istediği sözleri fısıldadı:

"Sadece dünyaya güzel gözlerle bakmayı bilen bir somona âşık olabilirim."

Gümüş Somon'un yüreği ifade edilemeyecek bir güç ile dolup kabardı. Berrak Gözlü Somon'la tanıştıktan sonra Gümüş Somon bildiği sayısız somonun ismini, adresini, hobisini, özelliklerini unutmuştu. Beynini dolduran geçmişe ait bütün anıları kaybolmuş, beyni boşalmıştı. Çünkü Berrak Gözlü Somon boşalan zihnini tamamen doldurmuştu. Bütün geçmişi anlamsızdı, şimdiki zamanın temsilcisi Berrak Gözlü Somon anlamlı olan tek şeydi. Gümüş Somon anlamsız suyun çalkaladığı içinin boşaltılıp temizlendiği; artık nihayet, taze rüzgârlarla dolup taşan bir testi gibi hissediyordu.

Bedeninde de değişiklikler meydana gelmişti.

Yeşil Nehrin girişine vardıkları andan itibaren, daha net söylemek gerekirse, Berrak Gözlü Somon'la buluştuğundan beri, Gümüş Somon'un pulları pembe pembe kızarmaya başlamıştı. Ber-

rak Gözlü Somon'un bedeninde de göze çarpan yeni değişiklikler meydana geliyordu. Gümüş Somon'un aksine, onun gövdesinde daha koyu kırmızı benekler birer ikişer ortaya çıkıyordu. Birkaç gün geçse de bu kırmızı benekler vücudundan kaybolmayıp, daha yoğun, daha kırmızı bir şekilde vücudunu kaplıyordu.

Sonbahar kendini iyice hissettirmeye başlamıştı.

Kızıllaşan akçaağaç yapraklarının suya düşüp yukarı aşağı sürüklendiği görülüyordu.

Gümüş Somon akçaağaç yapraklarına sordu:

"Neden sizin vücudunuz kırmızıya boyandı?"

Akçaağaç yaprakları hep bir ağızdan:

"Yıl iyice ihtiyarladığı, sonbaharın etkisi arttığı için," dediler.

"Sonbahar mı?"

"Evet. Sonbahar ilerleyince biz akçaağaç yapraklarının gitmesi gerekir. Bir yıl boyunca durduğumuz ağaçtan ayrılırız."

Gümüş Somon üzgün bir ifadeyle akçaağaç yapraklarına baktı.

"Ayrılmak üzücü bir olay değil mi?"

"Hayır. Biz gitmeliyiz ki seneye daha fazla akçaağaç yaprağı yeşersin. Peki ya siz somon sürüsü, nereye gidiyorsunuz?"

"Biz Yeşil Nehrin üst kısmına geri dönüyoruz."

"Neden?"

"Onu henüz ben de tam bilmiyorum."

"O zaman sizin bedeniniz neden kırmızıya boyandı?"

Akçaağaç yaprakları da somonların bedenlerinin kızarmasını merak ediyordu herhalde.

"Onu da bilmiyorum."

Akçaağaç yaprakları, birdenbire sayılamayacak kadar artarak nehrin yüzeyini tamamen kapladı. Sudaki somon sürüsü nehrin yukarısına yüzüyor, yüzeydeki ağaç yaprakları ise nehrin akışıyla aşağı doğru iniyordu.

Gümüş Somon, Berrak Gözlü Somon'a sormaya karar verdi;

"Neden bedenimiz kırmızıya dönüşüyor?"

Berrak Gözlü Somon cevap vermek yerine Gümüş Somon'a gözünü dikip baktı. Ardından ağzını usulca açtı.

"Bedenimizin kızarması büyüyüp yetişkin olduğumuz anlamına geliyor ve..."

"Ve?"

"Biz âşık oluyoruz. Âşık olup evlenme zaman gelince bütün somonların rengi değişir çünkü."

"Aşk mı? Ben de bu kırmızı lekeleri ağır bir has-

talığın belirtisi sanmıştım, ha ha ha!"

Gümüş Somon içtenlikle gülüyordu.

Gereksiz yere günlerce dertlendiği için kendini sersem gibi hissetti. Ancak biraz düşününce yetişkin olmak da ona korkutucu geldi. Çünkü *sorumluluk* sözcüğü bir an aklına gelmişti. Ölen ablası bundan daha önce bahsetmişti ona "Yetişkin olunca sorumluluk alınması gereken işler çoğalır," diye... Bu yüzden midir nedir, Berrak Gözlü Somon'da da eskiden olmayan ciddi bir ifade vardı. Gümüş Somon'a yavaş yavaş şöyle dedi:

"Evlenince yumurta bırakmak gerekir."

"Yumurta mı?"

"Evet, sen bilmiyorsun ama benim karnımda bir sürü yumurta var."

"Gerçekten mi?"

Gümüş Somon birdenbire şaşırmış bir ifadeyle Berrak Gözlü Somon'a baktı. Berrak Gözlü Somon'un ciddi bir yüz ifadesi vardı ama bu ciddiyetin içinde kararlı bir ifade de çoktan yerini almış gibi görünüyordu. "Sevinmedin mi? Yardımına ihtiyacım var."

Gümüş Somon hemen "Tabii ki sevindim," diye cevap veremeyince Berrak Gözlü Somon konuşmaya devam etti.

"Yumurtlamak için şimdi doğduğumuz nehrin yukarı kısmına gidiyoruz."

Sessizce dinleyen Gümüş Somon kafasını sallayarak sordu:

"Nehrin yukarı kısmında yumurtlamak için mi? Sadece bu yüzden mi?'

Berrak Gözlü Somon soğukkanlılıkla cevap verdi:

"Bizim yaşama sebebimiz bu."

"Dur, dur!"

Birden Gümüş Somon, Berrak Gözlü Somon'un sözünü kesti. Kafası çok karışmıştı.

"Bütün somonlar ölümünün eşiğinden defalarca geçerek buraya kadar geldi. Gelecekte de zorluklar somon sürüsünün yolunu kesip duracak. İyi de, tüm bu tehlikeli zorlukları yaşamanın sebebi sadece yumurta bırakmak için miydi yani? Somonların tanışıp, sevgiyi paylaşıp evlenmesi hep yumurtlamak için miymiş?"

Gümüş Somon bu gerçeğe inanmak istemiyordu.

"Yumurtlamak için yaşamak ile yemek için yaşamanın ne farkı var ki... Yaşamanın mutlaka başka bir sebebi olmalı. Bizim nehrin akışının tersine yukarı doğru yüzmemiz sadece yumurtlamak için mi? Hayatımızın yumurtlamak için âşık olmaktan ibaret olduğunu mu düşünüyorsun? Yok, olamaz.

Somonların kendilerine özgü bir yaşama sebebi olmalı. Sadece henüz bu sebebi bulamadık. Bu sebebi bulamayınca hayat dediğimiz şeyin hiçbir anlamı olmaz değil mi?"

"Sana katıldığımı söyleyemeyeceğim doğrusu. Her durumda benim... yumurtlamam gerekir. Ama bunlar herhangi birinin değil ikimizin, seninle benim yumurtalarımız olacak." Berrak Gözlü Somon, Gümüş Somon'a kocaman beyaz karnını göstermek istedi. Gümüş Somon'a "Yumurtalara kalp gözünle bir kez bak," demek istedi. Nehrin yukarı kısmına gidip karnındaki yumurtaları bırakmanın ne kadar önemli bir olay olduğunu anlayamayan Gümüş Somon'a içten içe acıyordu.

Gümüş Somon "Ağaç yaprakları neden nehrin aşağısına iniyor?" diye şaşkınlıkla sorunca onu yanıtlayan Yeşil Nehir oldu: "Yukarıya, akıntıya karşı yüzmeyi bilmediklerinden."

Gümüş Somon "Akıntıya karşı yüzmek de nedir ki?" diye tekrar sorunca Yeşil Nehir dalgalarını hafifçe ayarlayarak güldü. O an nehir, sanki akıntı-

sını durdurmuş gibiydi. Ancak bu dünyada akıntısı durmuş bir nehir yoktur. Nehir durup dinlenmeden akar. Nehrin derinleşip durgunlaşması, sadece akıntısını dışa vurmadığı anlamına gelir.

"Akıntıya karşı yüzmek nedir?"

Yeşil Nehir hâlâ gülüyordu. Cevap vermedi. Cevap yerine, "Gümüş Somon, akıntıya karşı yüzebilmenin sadece kendi gücünden kaynaklandığını düşünürsen olmaz," dedi.

"Yani?"

"Başkalarının desteği olmadan hiçbir yere ulaşılamaz. Özellikle de bir somon balığıysan. Somon balıklarının güzelliği, akıntıya karşı beraber yüzebilmeyi bilmelerinden kaynaklanır."

"Bizler neden akıntıya karşı yüzüyoruz?"

"Akıntıya karşı yüzmek, çıplak gözle görülmeyen şeyi aramak demektir. Rüya gibi, umut gibi bir şeyden söz ediyorum. Çetin, fakat güzel bir iş."

Somon balığı Yeşil Nehrin tek bir sözünü bile kaçırmak istemeyerek, kıpırdamadan kulak kabarttı.

"Nehir suyunun neden aşağıya doğru aktığını biliyor musun sen?"

"Yukarı doğru akmayı bilmemesinden mi?"

"Hahahaha," diye bir kahkaha attı Yeşil Nehir. Nehir kahkaha atınca oluşan dalgaların kıyıya şap

şap vuruşu sazlıkları bile salladı... Gümüş Somon nihayet, Yeşil Nehrin sözlerini üstünkörü cevapladığının farkına vardı.

"Somon balıkları yukarı yüzebilsinler diye nehir aşağı doğru akar."

"O halde bizler bu yüzden yukarı yüzüyoruz; akıntıdan dolayı!"

"Evet, nehir aşağıya doğru akarak somon balıklarına öğretiyor."

"Öğretiyor mu?"

Yeşil Nehir ağır ağır sözlerine devam etti.

"Nehir aşağıya doğru akarak kendi akıntısını ve sıcaklığını somon balıklarına öğretiyor. Tabii gidecekleri yolu da. Somonların muhakkak nehirde yukarı doğru yüzmeleri gerektiğini, ayrıca yukarı yüzmelerinin *sebebini* de."

Gümüş Somon sonunda onaylarmış gibi başını salladı. Gerçekten de, nehrin kendisi, tüm varlığıyla somonlara yolu öğretiyordu.

"Yukarı doğru yüzmenin umudu aramak olduğunu söylemiştiniz değil mi?"

"Öyle söyledim."

"O halde umut denilen şey yumurtlamak mı oluyor?"

Gümüş Somon hayal kırıklığına uğramışçasına sordu bunu.

"Bilmem... Öyle olabilir de, olmayabilir de."

"Aman efendim! Böyle cevap nerede görülmüş?"

Gümüş Somon yakınırcasına karşı çıkınca Nehir şöyle dedi: "Öyleyse Gümüş Somon, senin umudun ne?"

Yeşil Nehrin beklenmeyen sorusu karşısında Gümüş Somon hemen cevap veremedi. Gümüş Somon pek çok umudu yüreğinde taşıyordu. O halde neden o anda umut hakkında hiçbir söz söyleyememişti? Aklına bir şey gelmediğinden değil; tam tersi yüreğine sıkışmış ve ilgi bekleyen pek çok umudu olduğundan. Ama bunun dışında bir neden daha vardı: Umut denilen şey Gümüş Somon'a göre fazla gizemli, gözle görülmeyen, ifade edilemeyecek bir şeydi.

Nehrin o sakin, koyu mavilikleri... Varlığıyla uyandırdığı güvenlik hissi; güçlü ve şefkatli biri tarafından korunuyormuş duygusu... Vücudu o ılık derinliklere gömülünce nehir akıyor mu yoksa akmıyor mu, ayırt edemeyecek kadar rahat hissediyordu.

"Gümüş Somon, sen denizi görmüşsündür."

Yeşil Nehrin, ondan ayrı bir hayat sürdüğü için tanımadığı deniz hakkında merak ettiği şeyler var gibiydi. "Ondan bana biraz bahsedebilir misin?"

Deniz söz konusu olduğunda Gümüş Somon'un kendine güveni tamdı.

"Hmm... Öncelikle, denizin sonu yok."

"Genişliğinden ötürü mü?"

"Genişlik değil de, içerdiği mücadelenin sonu yok. Herkesin birbirini ısırıp, parçalayıp yok ettiği bir kavgadan bahsediyorum. Bu kavga nedeniyle sert dalgaların yatıştığı tek bir gün bile yok."

Gümüş Somon'un dediklerini duyan nehir mırıldanırmış gibi alçak sesle, "Sen de babanla aynı düşüncedesin demek," dedi.

Baba kelimesini duyan Gümüş Somon kulak kesiliyor.

"Babamı tanıyor musun?"

"Tanıyorum diyebiliriz."

Gümüş Somon babası hakkında konuşması için epey dil döktü. Nehir de nihayet pes etti.

"Baban da senin gibi tüm bedeni gümüş pullarla kaplı bir somondu."

"Aa, demek öyle!"

Gümüş Somon birden kalbinin hızla çarptığını hissetti. Ardından göğsünde bir yumru duyumsadı, tıkanır gibi oldu. Babasını o gümüş pullarla hayal ettiğinde gözlerinden yaşlar süzüldü.

"Peki, sadece gümüş pullarım mı babama benziyor?"

"Sadece dış görünüşün değil, yüreğin de babana benziyor gibi. Baban insanların içini okuyabilen bir somondu."

Yeşil Nehir geçmişi şöyle bir yokladı.

"Baban somon sürüsünün lideriydi. Beş yüz kadar somona liderlik edip Yeşil Nehre geri dönmüştü. Muhteşemdi tabii. Bütün somonlar babana saygı duyuyor, baban da tüm somonlara sevgiyle davranıyordu. O zamana kadar böyle ahenkli bir manzarayla karşılaşmamıştım. Belki bundan sonra da karşılaşmayacağım."

Yeşil Nehrin yüzü o zamanki yaşadığı duygu yoğunluğunu hatırlamışçasına kızardı. Nehrin üstünde gün batmaktaydı.

"Fakat kısa zaman içinde her şeyin çok çabuk değiştiği bir dünya bu."

"Neden böyle söyledin?"

Yeşil Nehir kısa bir süre bocaladı. Geçmişi, özellikle de sıkıntılı anıları gelişigüzel anlatmaması

gerektiğini iyi biliyordu. Bazı anılar gereksiz yere yanlış anlaşılmaya yol açabilir. Yine de Gümüş Somon'a gerçeği doğru düzgün aktarmak gerekiyordu. Babasını bilmeyen Gümüş Somon'a babasına dair gerçekleri anlatmak, belki de ona yaşaması için başka bir sebep verebilirdi.

"Baban kolay yolu seçmemiş bir somondu."

"Kolay yol derken?"

"Örneğin, insanların somonlar için yaptığı suyolu gibi yollardan bahsediyorum. O yoldan gidersen yorulmadan nehrin yukarısına gidilebilir. Ancak baban bu tür yollara güvenmezdi."

"İyi anlayamadım sanırım."

"Baban daima 'Somonların da kendi yolları var' derdi. Eskiden bu nehirde çağlayan çok fazlaydı."

"Çağlayan mı? O ne ki?"

"Babanın dediğine göre, çağlayan denilen şey, somonların mutlaka atlayıp geçmeleri gereken yerdi. Çağlayanı geçemeyip onun önünde pes ederek, insanların yaptığı suyolundan rahatça çıkmayı tercih eden somonlar için çağlayan, sadece bir türlü geçemeyecekleri korkunç bir engeldir."

"Çağlayan yüzünden bir şeyler olmuş demek ki."

"Evet... Çağlayanın önündeyken, 'Bunu aşıp geçmeliyiz,' diyen babanın tarafıyla karşıt güçler ara-

sında anlaşmazlık çıkmıştı."

Gümüş Somon giderek artan merakıyla, hesap sorarmışçasına sordu.

"Onlar neden lider olan babamın sözlerini dinlemediler?"

"Çağlayanı geçmek için büyük fedakârlıklar yapılması gerekeceğini düşünüyorlardı. Ancak babanın düşüncesi farklıydı. 'Ani fedakârlıklar üzücü olur ve yürek burkar, fakat geleceğimiz için çağlayanı geçmek zorundayız,' diyordu."

"Geleceğimiz için olan şey de ne ki?"

"Somonlar rahat yoldan gitmeyi tercih ettikçe yıldan yıla giderek tükenecekler. Babanın düşüncesine göre, insanlar tarafından yavaş yavaş, azar azar evcilleştirildikçe gelecekte çağlayanı geçebilen tek bir somon bile kalmayacak."

"Ondan sonra ne oldu acaba?"

Yeşil Nehir, batan güneşi hüzünlü bir ifadeyle izleyerek şöyle dedi: "Çağlayanı geçme sürecinde çok kurban verilmişti. Nehrin yukarı kısmına varıldığında, baban ister istemez karşıt güçlerin eleştirilerine maruz kaldı. Bu yüzden baban, somon sürüsünün kurbanları hakkında üzüntüsünü dile getirerek liderlik görevini bırakacağını söyledi."

"Öyleyse babam kendi hatasını kabul etti yani."

"Gümüş Somon, senin babanın bir hatası yoktu. O zaman çağlayanı geçerken kurban olan somonların hepsi, insanlar tarafından yakalanmıştı. Çağlayanın yanında saklanıp somonlara pusu kuran insanlar; ortada bir hata varsa bu insanların hatasıdır. Baban sadece somonların güvenle kendi yollarından gitmelerini istiyordu."

"Ah..."

Gümüş Somon belli belirsiz iç çekti. Yeşil Nehir, Gümüş Somon'u sıkıca kucaklayarak konuşmaya devam etti.

"Gümüş Somon..."

"Efendim?"

"Üzgün müsün?"

"Hayır."

"Peki. Peki, tamam. Sen lider olamadın ama aynı baban gibi sen de kolay yollara sapmıyorsun. Tıpkı babanla gurur duyduğum gibi seninle de gurur duyuyorum."

Nehir, ondan sonra Gümüş Somon'un babası hakkında hiç konuşmadı. Yeşil Nehir'den babasının hikâyesini dinledikten sonra Gümüş Somon'un ifadesi eskisine nazaran tanınamayacak kadar aydınlandı. Kendi gümüş rengi pullarının utanıla-

cak bir şey olmadığını, aksine övünülecek bir şey olduğunu düşündü. Yoldaşları, "Acayip tür gümüş!" diye dalga geçerek yanından geçseler de, "Evet, ben Gümüş Somon'um," diye gülerek karşılık veren bir somon oldu.

Dış görünüş kadar önemsiz bir şey yüzünden düşüncelere daldığı zamanlar aklına geldiğinde Gümüş Somon utancından bir yerlere saklanmak istiyordu. Yoldaşlarına kalbinin içine bakmalarını söylediği, kalp gözüyle bakmayı bilmeyen yoldaşlarına gönül koyduğu zamanlar aklına geliyordu. Bu isteği onların kafasını karıştırmaktan başka bir işe yaramamıştı. Kalbi görmeyi imkânsız hale getiren bu dünya, ağzına kadar ikiyüzlülükle dolu gibiydi. Fakat Gümüş Somon, yoldaşlarından istediğinin de aslında kibirli bir şey olduğunu yavaş yavaş anlamaya başlamıştı.

"Ben başkalarının kalbine yeterince bakıyor muyum ki?" diye kendisine sordu. İçindeki bir başka somon, "Hayır," diye yanıtladı onu. Yani aslında kendisi de diğerlerinden daha iyi falan değildi. Daha yumurtalarını bırakmak için nehrin yukarısına giden, bunu yaşama sebebi olarak kabul eden Berrak Gözlü Somon'un kalbine bile bakabilmiş sayılmazdı. Onun kalbiyle kucakladığı sayısız yu-

murtanın kalbine bakmayı bilmiyordu. Çok yakında olan şeyler de görünmez olabilir miydi?

Gümüş Somon acı çekiyordu. Yeşil Nehir de hiç tereddütsüz onu kucaklayıp üzüntüsüne ortak oldu. Gümüş Somon'a yalnız olmadığını anlatmak ister gibiydi.

"Sen neden denize ulaşmak istiyorsun?"

Nehir umarsızca yanıtladı: "Ben hiçbir yere gitmiyorum ki."

"Hadi ama, doğruyu söyleyin. Şu an bile dinlenmeden akıyorsun ya."

"Elbette söylediğin doğru. Fakat denize gitmemi gerektiren hiçbir neden yok."

Gümüş Somon, nehrin bazı absürd huyları olduğunu düşündü.

"Nedensiz yaşam diye bir şey mümkün müdür?"

"Belli ki sana göre değildir."

"Öyleyse senin yaşama nedenin ne?"

"Nedeni, benim şu an, burada var olmam."

"Var olmanın yaşamın nedeni olduğunu mu söylüyorsun?"

"Doğru, var olmak, ben olmayan her şey için bir 'arkaplan desteği' vermek anlamına geliyor."

Arkaplan ifadesi Gümüş Somon'un aklına takıldı. Bir zamanlar "Geniş Çeneli Somon'a arkamı da-

yadım," diye küstahça davranan somonları hatırlamıştı. Onlar her fırsatta başkasının yemini çalıp övünmeyi alışkanlık haline getirir sonrasında da o kadar övünürlerdi ki, şişinmekten patlayacalar sanırdınız. Sanki somon sürüsünün küçük kanun koyucularıymış gibi davranırlardı, Geniş Çeneli Soman'un altındalardı tabii. Bu yüzden arkaplan sözcüğü ona karanlık şeyleri çağrıştırıyordu.

"Arkaplan ne ki?"

"Benim şu an burada seni sarıp sarmalamam, korumam, senin için benim burada oluşum senin arkaplanın olmam demek."

"A anladım!"

Gümüş Somon, benzer sözcükler bile olsa kimin kullandığına göre anlamının ve verdiği hissin farklı olabileceğini böylece anlamış oldu.

Örnek vermek gerekirse *yara* kelimesi de böyledir. Berrak Gözlü Somon'un, boz ayının saldırısı yüzünden aldığı yara hâlâ duruyor, yırtık bir yama parçası gibi görünüyordu. Diğer somonlar bu hâline bakıp sık sık tiksintiyle başlarını çeviriyorlardı. Onlar yara denen şeyi bakmak istemedikleri bir iz olarak görüyorlardı. Ancak Gümüş Somon, o yarayı kendi yarası olarak yüreğinin derinliklerine kazımıştı. Sadece "Kendi acımı bir kenara bırakıp

dikkatimi senin acına vereceğim," cümlesini dile getirememişti, o kadar.

"Artık biraz olsun anladın mı?"

"Evet. Yıldızların parlaması karanlığın arkaplan olmasından ötürü değil midir?"

"Tabii ki."

"Ayrıca çiçeklerin güzel olması toprağın arkaplan oluşundandır, değil mi?"

"Öyle."

"O zaman somon sürüsünün güzelliği de birbirlerinin arkaplanı olduklarından mı kaynaklanır?"

"Evet, aynen öyle."

Nehir Gümüş Somon'un söylediklerinden hoşnut olmuştu. Gümüş Somon sadece suyun içindekilere değil gökyüzü ve yeryüzünün hikmetine de ilgi duyan, derin düşünen bir somondu. Doğanın güzelliğini ve hikmetini bilmek demek, kendinin de doğanın bir parçası olduğunu bilmek demektir. Sadece doğanın bir parçası olduğu hâlde doğayı hor gören yeryüzündeki insanoğlu bu önemli gerçeği bilmez. Nehir bu duruma her zaman üzülürdü.

"O zaman ben de herhangi birinin arkaplanı olabilir miyim?"

"Sen mi?"

"Neden olmasın? Çok küçük olduğum için mi şaşırdın?"

"Hayır."

"O zaman?"

"Çünkü bu, yani birinin arkaplanı olmayı seçmek takdire şayan bir davranış. Cüsseli olmak, birine arka verebileceğin anlamına gelmez. Biz, kim olursa olsun biz olmayan şeylerin arkaplanı olabiliriz."

Gümüş Somon, her şeyden çok Berrak Gözlü Somon'un arkaplanı olmak istediğini söyleyecekken kendini tuttu.

Gümüş Somon çok geçmeden, nehirle konuşan tek canlının kendisi olmadığını anladı.

Berrak Gözlü Somon da kalp gözüyle konuşuyor, ondan tavsiye istiyordu. Dahası, Gümüş Somon'un aksine Berrak Gözlü Somon nehrin neden acı çektiğini biliyordu.

"Neren ağrıyor?" diye sordu ciddiyetle.

"Çok ağrımıyor," diye cevap verdi Yeşil Nehir. Berrak Gözlü Somon, Yeşil Nehir'de yüzerken neh-

rin azar azar inleyişini duyduğunu söylüyordu. Somonlar endişelenir düşüncesiyle o ana kadar acı çektiğini saklamıştı nehir. Bu durumu suda ilk yüzmeye başladığı anda fark etmişti. Bir keresinde gözü kızarıp şişmişti, bu nehrin hasta olduğu anlamına geliyordu. Etrafındakilere olan empatisi o kadar yoğundu ki, dünya hastalanınca önce Berrak Gözlü Somon hastalanıyordu.

"Ağrıyan yerini göster," dedi Berrak Somon, utanma nedir unutmuş gibi.

"Aslında ağrımayan tek bir yerim bile yok. Soluk borumla damarlarım..."

Berrak Gözlü Somon başını bir o yana bir bu yana çevirdi. Ardından gözlerini daha da açıp nehrin içine göz gezdirdi.

"İçindeki su damlalarının soluk borunu ve damarlarını oluşturduğunu mu söylüyorsun?"

"Evet. Tüm bedenim hasta. Kan dolaşımımda sorun var, nefesimin kesildiği de oluyor."

Hakikaten de yukarılara çıktıkça nehir zar zor nefes alıyordu. Gümüş Somon, sadece Yeşil Nehir ani kıvrımlardan dolayı bitap düşmüştür diye düşünmüştü ama galiba işin aslı öyle değildi.

"Eskiden kıyılarımda ağaçlar kesilirken çıkan balta sesi dayanılır seviyedeydi. Ancak şimdi elektrikli

testerelerin sesi yüzünden uyku bile uyuyamayacak duruma geldim."

Yeşil Nehir derin bir iç çekti. Bu pek görülmeyen bir olaydı.

"Son zamanlarda üstesinden gelemediğim olaylar sık sık oluyor. İnsanların köylerinden ne rengi ne de kokusu olan suların boca edildiği de oluyor. Ben de yaşlandım galiba."

"O zaman insanlar seni hasta etmiş."

Berrak Gözlü Somon'un sesi yükseldi.

"Bilmem ki... Sen insanları sevmiyor musun?"

"Tabii ki sevmiyorum. Ben insanlara asla güvenemem. Onlar balıklara yandan değil tepeden bakıyorlar. Affedilemeyecek varlıklar."

Yeşil Nehir, Berrak Gözlü Somon'un gözlerinin içine bakarak, "Sen insanları gördün mü?" diye sordu.

"Somon avlayan bir teknenin ağlarına yüzlerce somonun düştüğünü görmüştüm. Onlar ileride belki de somon denilen balıktan bir tane bile avlayamayacak. Çünkü somonları gelişigüzel avlarlarsa yeryüzünde bir tane bile somon kalmayabilir."

Yeşil Nehir şöyle dedi: "Ben, iki türlü insan vardır diye düşünüyorum. Oltası olan insanlar ve fotoğraf makinesi olan insanlar."

"Fotoğraf makinesi nedir?"

"Zamanı yakalayan bir makine."

"Giderek anlamam güçleşiyor."

"Sen henüz fotoğraf makinesi kullanan bir insan görmediğinden bunu anlayamazsın. Fotoğraf makinesi olan insanlara güvenmek istiyorum. Aslına bakarsan insanlar da doğanın bir parçasıdır."

Fotoğraf makinesi denilen bu yabancı sözcük yüzünden Berrak Gözlü Somon'un kafası karışmıştı. Sadece olta ve ağ atan insanları gördüğü için nehrin söylediği sözleri anlaması mümkün değildi. Fotoğraf makinesi olan insan tanrı aşkına nasıl biriydi acaba? Yeşil Nehir neden onlara güveniyordu ki?

Nehrin yukarılarına yüzerken somonların bedeni kızarıp ağızları öne doğru çıkar. Özellikle erkek somonların dişleri keskinleşip sırtları yukarı doğru kabarır. Bu âşık oldukları ve niyetlerinin dişilerini düşmanlardan korumak olduğu anlamına gelir.

Bir gün Gümüş Somon sırtı aşırı bükülmüş bir somonla karşılaştı. Onun sırtı diğer erkek somonlar farklı olarak anormal bir şekilde sağa doğru kaymıştı. Bu yüzden, yüzmeyip durduğunda sanki

yönünü sola doğru çevirmek için bedenini bükmüş gibi görünüyordu. Önce Gümüş Somon o garip görünen Sırtı Eğri Somon'a laf attı.

"Merhaba."

Sırtı Eğri Somon cevap vermedi.

"Nasıl oldu da sırtın böyle oldu?"

Sırtı Eğri Somon'dan yine cevap gelmedi. Gümüş Somon dayanamayıp bağırdı: "Ağzın da mı yok?"

Sırtı Eğri Somon hâlâ cevap vermiyordu. Sadece karın yüzgeci hafifçe sallanıyordu.

"A ha!"

Sırtı Eğri Somon, konuşamayan bir balıktı. Gümüş Somon, yoldaşının garip dış görünüşüyle sürekli ilgilenmenin, onu rezil edip utandıran bir şey olduğunu geç de olsa anladı.

Gümüş Somon tüm kalbiyle içinden şöyle dedi: "Özür dilerim." Sırtı Eğri Somon da kalbiyle, "Önemli değil," dedi.

Sırtı Eğri Somon içinden, kendisinin niye böyle olduğunu bilmediğini söyledi.

Gümüş Somon da içinden şöyle dedi: "Belki de insanların köylerinden aktığı söylenen o renksiz ve kokusuz su yüzündendir."

Sırtı Eğri Somon titreye titreye yüzerek sıkıntılı bir ifade takındı.

Dalgalar birden sertleşti. Bedeninizi dik ve dengede tutmazsanız hemen dalgalar tarafından sürüklenebilirdiniz. Tıpkı tsunami gibi. Diğer somonların da dengelerini kaybetmemek için epey çaba sarf ettikleri görünüyordu.

Üstelik somon sürüsünü yutacakmış gibi bir ses suyun içini sallayıp duruyordu. Su sesi gelen tarafta sayısız hava kabarcığının dağılıp toplandığı, toplanıp tekrar dağıldığı görünüyordu. Gümüş Somon karın yüzgecini kıvırıp gerginliğini atamıyordu. O sırada ileride yüzen biri bağırmaya başladı: "Çağlayan var!"

Bunu duyan somonlar hep birden oldukları yerde kaldılar.

Gümüş Somon, şu ana kadar sadece adını duyduğu çağlayanın nasıl göründüğünü çok merak etti. Merak ettiği bir şey olunca yerinde duramazdı.

Suları tüm gücüyle iterek başını yukarı uzatıp bakındı. Böyle zamanlarda nehir hep kalbinin penceresini açarak ona dünyayı gösterirdi.

Nehir kalbini açınca, Gümüş Somon devasa bir dalganın gökyüzünden döküldüğünü gördü. Dalga, Gümüş Somon'un gözlerinin önüne beş renkli muhteşem bir gökkuşağı serdi. Gökkuşağı, Gümüş Somon'un şu ana kadar gördüğü manzaralar içinde

en gizemlisiydi. Şiddetli su sesi ile sayısız su damlacıkları yüzünden, Gümüş Somon gizemli gökkuşağını uzun süre seyredemedi. Biraz hırslansa belki de akıntının kamçısıyla sarmalanıp nehrin aşağılarına doğru savrulacaktı.

Gümüş Somon, Berrak Gözlü Somon'a çağlayan gördüğünü söylemek istedi. Bir anlık da olsa onun gözlerini yakalayan gökkuşağını da tarif edebilmek istedi. Gümüş Somon'un içi içine sığmıyordu.

"Ben gökkuşağı gördüm, gökkuşağı."

"Hıı."

Nedense Berrak Gözlü Somon'un tepkisi bir tuhaf olmuştu. "Sen de gökkuşağını gördün mü?"

"Hayır."

"Görmek istemiyor musun?"

"Pek istemiyorum."

Berrak Gözlü Somon, Gümüş Somon'un heyecanını anlamlandıramıyormuş gibi ne düşündüyse pırıl pırıl parlayan gözlerini devirdi.

"Gökkuşağı denilen şey hemen kaybolur."

"Hemen kaybolan şeylerin güzel olmadığını mı söylüyorsun yani?"

"Belki de öyle."

Berrak Gözlü Somon, Gümüş Somon'a uzun uzun baktı. Gümüş Somon şimdiye kıyasla daha iyi

bir hayatı düşlemeyi bilen mükemmel bir somondu. Ayrıca her şeyden önemlisi onun sevdiği somondu. Ancak o bu dünyanın ne kadar tehlikeli bir yer olduğunu henüz iyi bilmiyordu. Bu yüzden "Yaşamın tek sebebi yumurta bırakmak değildir," diye çekinmeden konuşuyordu.

" 'Gökkuşağını yakalamak hayalimdir, bu yaşamamın sebebidir,' diyen bir somon vardı. Her zaman gökkuşağını arayarak dolaşmak onun işiydi. Derken bir gün sürüsünden ayrıldı. Ardında da 'Gökkuşağını yakalarsam geri döneceğim,' diye bir söz bıraktı."

"Peki ya gökkuşağını yakaladı mı?"

"O somon yağmur sonrası gökyüzünde beliren gökkuşağını da gördü, balina su fışkırtırken çıkan gökkuşağını da. Giderek gökkuşağını yakalama arzusu büyüdü. Ancak yakalayamazdı."

"Neden?"

"Çünkü yakalanacak gibiyken birden kayboluveren bir şeydir gökkuşağı. Gökkuşağını yakalamak şöyle dursun, o somon nihayetinde bir gün ölüp denizde su yüzüne çıkıverdi diyorlar. Bembeyaz gözleri açık ve karnı gökyüzüne bakar bir halde yani. Somon sürüsünden ayrılmasından iki gün sonra oldu bu."

"Sonra ne oldu?"

"Demir zıpkın diye bir şey varmış. İnsanların kullandığı bu demir zıpkın bir an güneş ışığını yansıtırmış. O somon da zıpkında beliren gökkuşağını görmüş. Bu gökkuşağı, gökyüzünde beliren ya da balinanın meydana getirdiği gökkuşağından katbekat daha yakın bir yerdeymiş. Onu yakalayıp hemen sürüsüne geri dönmesi gerektiği düşüncesiyle körü körüne atlayınca, sonuçta o zıpkının kurbanı olmuş işte."

Berrak Gözlü Somon'un gözünden bir anda yaşlar süzülmeye başladı. Bu gözyaşları, Gümüş Somon'a gökkuşağını takip etmenin ne kadar fani bir iş olduğunu umutsuzca anlatmaktaydı.

"Fevkalade şeyler, erişilemez şeylerden ibaret değil. Çok büyük olmalarına da gerek yok. Bir anda görünüp kaybolan şeyler olmalarına da."

Çağlayan sesi daha da yüksek duyuldu. Çağlayan, somon sürüsünün yolculuğuna engel olmaktaydı, su sesi ise somon sürüsünü tehdit eden bir sesti. Gümüş Somon, gökkuşağını gördüm diye Berrak Gözlü Somon'a hava atmasından giderek pişmanlık duymaya başlıyordu. O, her bakımdan kesinlikle kendisine kıyasla daha olgundu. 'Gökkuşağı gibi kaybolmayan bir sevgi için onu biraz daha

gözlemlemeliyim,' diye düşündü Gümüş Somon.

Tam o sırada somon sürüsünün genel toplantısı olacağı haberini aldığı için gökkuşağı hakkında daha fazla hayale kapılacak fırsatı da yoktu.

Yeşil Nehre girdikten sonra somon sürüsü ilk defa genel bir toplantı yapıyordu. Geniş Çeneli Somon, sürünün önüne çıktı. Somonların gözleri aynı anda Geniş Çeneli Somon'a çevrildi. O, sert bir yüz ifadesiyle konuşmaya başladı:

"Bu hızlı akıntılardan geçebilme önerilerini özgürce konuşalım."

Sanki konuşan Geniş Çeneli Somon değilmiş gibi saygılı konuşuyordu. Ayrıca biraz titriyor gibiydi. Solungacın yanına yapışık olan karın yüzgeci belli belirsiz sallanıyordu. Geniş Çeneli Somon bile akıntı denilen engelin önünde ister istemez zayıf düşüyordu demek ki. Geniş Çeneli Somon, kendi zayıflığını saklamak için belki de bu şekilde sürünün üstünde hâkimiyet kurmak istemişti. Küçük somonların mızırdanarak ağlamalarının, zayıf varlıklar olduğunu gösteren bir delil olması gibi.

İlk önce içlerinden çok cılız bir somon söz alarak görüşünü bildirdi.

Sadece yemeğe kafa yoran balıklardan farklı olarak daima araştırmaya zaman harcadığı için

zayıf ve çelimsizdi. Somonların yaşamını bir nebze iyileştirmek için işine yoğunlaşan bir bilim adamı olduğundan, açıkçası kendi bedeni ile ilgilenmeye fırsatı yoktu. Dış görünüşüyle alakasız şekilde Cılız Somon'un kendine güveni sonsuzdu. Her şeyi en ince ayrıntısına kadar düşünürdü.

"Bizim önümüzü kesen bu akıntının derinliğinin on metre, yüksekliğinin ise üç metre olduğunu saptadım."

Somon sürüsünden "Aa!" diye bir nida duyuldu.

Bilgin Cılız Somon su sesi gelen akıntı tarafını gözüyle işaret etti.

"Biz dört yıl önce küçücük yavru somonlarken bu akıntıdan indik. O zamanlar yavru somonların sayısı 6.367.941 idi. İçimizde nehirde hayatta kalan 1.512.832 somon denize çıktı, bu yıl ise 3265 somon on tane sürü oluşturarak Yeşil Nehre geri dönüyor. Bizim o sürülerden biri olduğumuzu unutursak olmaz."

Cılız Somon aynı zamanda mükemmel bir hafızaya sahipti. Sanki bedeninde bir yerlerde hatıralarını sakladığı büyük bir depo vardı. Nehrin dibinde bir tur atıp; "Hımm, buradan ayrıldığımızdan bu yana akıntının yüksekliği otuz beş santimetre kadar artmış," diye homurdandı.

Somonlar, "Artık akıntıyı aşma yöntemini söyle!" diye hep bir ağızdan konuştukları için etrafta bir yaygara koptu.

"Akıntının hızından daha hızlı olmalıyız."

"O yöntemi bilmek istiyoruz."

"Bütün enerjimizi kuyruklarımıza yoğunlaştırmalıyız."

Bilgin kendi cılız kuyruğunu sallayıp gösterdi.

"Diyelim ki çağlayanın hızı otuz kilometre, o zaman biz en azından kırk kilometre üzerinde hız yapmalıyız."

"Peki, akıntının hızı ne kadar?"

"Şu an onu araştırıyorum."

"Peh, araştırmanın hiçbir yardımı olmuyor ki."

Hayal kırıklığına uğrayan somonların hepsi dudak büktü.

"Araştırmamın amacı teoriyi göstermektir. Kalanı benim bileceğim iş değil."

"Sen de akıntıyı tırmanmak zorunda değil misin?"

"Elbette."

"Ama yöntemi biliyorsun, değil mi?"

"Henüz bilmiyorum. Onu araştırabilmek için şimdi gitmem lazım."

Bilgin toplantı alanından alelacele ayrılırken

çok karanlık bir kayanın altına yüzerek girdi. Arkasından bakıldığında, her zamankinden daha yalnız görünüyordu.

İkinci olarak söz alan, Ağzı Büyük Somon oldu.

Onun hitabeti herkesten daha güçlüydü. Hep mantıklı konuşurdu, telaffuzu da anlaşılırdı; yani kusur bulunacak bir şeyi yoktu. Somonların ön tarafına çıkarak şöyle dedi Ağzı Büyük Somon: "Konuşma yeri çok alçak."

Her zaman dinleyicilerden daha yüksek bir yerde konuşmaya alışkın olduğu için kürsünün yükseltilmesini istedi. Konuşmacının sözlerini hemen duymak isteyen somonlar, en yüksek kayanın olduğu taraftaki yeri ona verdiler.

"Bir tane de masa lazım."

"Masa neden lazım?"

"Duygularım doruğa ulaştığında kuyruğumla masaya bir kez vurmam gerekir de ondan."

İçlerinden biri düz bir taş alıp konuşmacının önüne fırlattı. Herkes onun sözlerine kulak verecek gibiydi. Sadece konuştuğu zamanlarda dürüst ve coşkulu oluyordu.

"Kıymetli baylar bayanlar!"

Sesi akıntının sesinden de yüksek çıkıyordu.

"Bizler şimdi akıntı denilen büyük zorlukla karşı karşıyayız. Doğanın önümüze çıkardığı bu zorluğu aşıp aşamayacağımıza bağlı olarak, hayatta kalıp kalmayacağımız belli olacak."

Konuşma başlar başlamaz somonlar birer birer başlarını öne eğmeye koyuldular.

"Hepimiz, gücümüzü birleştirip..."

Başlarını öne eğen somonlar çoktan uyuklamaya başlamıştı. Konuşmacı bu duruma aldırmayıp sesini yükseltti.

"Bizler, hep beraber akıl birliği yapıp... hepimiz... İttifak kurarak bir olup..."

Ne kadar zaman geçmişti acaba?

Gümüş Somon zar zor uyuklamaktan kurtulunca, konuşmacının tüm bedeninin kıpkırmızı kesilmiş olduğunu gördü. Konuşmacı metninin son bölümünü vurgulayarak okumak için nefesini toparlıyordu.

"... bu konuşmacı sıcak kalbiyle önünüzde eğilerek haykırıyor, sayın dinleyenler!"

"Vaay!"

Konuşmasını bitirince, uyuklamakta olan somonlar sözleşmiş gibi coşkuyla bağırdılar. Dinlen-

se de dinlenmese de bir şeyin fark etmeyeceği bu konuşmanın bitişine verilen bir karşılıktı bu. Konuşmacı saygıyla selam verip geriye çekildi. Dile getirmek istediklerini söyleyebilmiş olmak onu tatmin etmişti. Gerçi dinlemekte olan somonlar hiç tatmin olmamıştı ama...

"Ben böyle alkışlansam utancımdan saklanacak yer ararım," dedi Gümüş Somon. "En önemlisi, bu konuşmacı sesini alçaltması gerektiğini bilmiyor," diyerek başını salladı Berrak Gözlü Somon da.

Üçüncü olarak söz alan, Uzun Yüzgeçli Somon balığıydı.

Somonların eğitimini üstlenen bir öğretmendi bu. Somonlar onu "öğretmenim" diye çağırırdı. Denizden nehre geçene kadar, Uzun Yüzgeçli Somon diğer balıklara gerçekten çok şey öğretmişti. Bilmediği şey yoktu. Dersleri genellikle şu tarzda olurdu: "Yüce liderimizin adı nedir?"

"Geniş! Çeneli! Somon!"

"Dünya üzerinde somon balıklarının başlıca dağılımı nasıldır?"

"Kuzey Pasifik Okyanusu ve Kuzey Atlas Okyanusu sahilleridir."

"Somon balıkları gibi doğduğu yere geri dönme içgüdüsü olan deniz canlılarına bir örnek verirsek?"

"Fok."

"Somon balıklarının evrendeki her şeyin efendisi olmasının sebebi?

"Düşünen bir varlık olması."

Uzun Yüzgeçli Somon, sadece somonların değil, insanların da bilgiyle donanması gerektiğini söylerdi. İnsanoğlu somonların en büyük düşmanı olduğundan, onları alt etmek için öncelikle onları iyi tanımak gerektiğinin altını çizerdi.

"İnsanoğlunun aya ilk ayak bastığı yıl?"

"1969."

"İnsanoğlu dünyanın üç büyük limanı olarak nitelendirdiği yerler?"

"Avustralya Sidney, İtalya Napoli, Brezilya Rio de Janeiro."

Onun dersleri bitmek bilmezdi. Uzun Yüzgeçli

Somon işte bu kadar bilgili biriydi. Bu yüzden ona saygı gösterip örnek alan somon çoktu ve herkes onunla saygılı konuşurdu. Somonlar akıntı engelini aşabilmeleri için gerekli olan bilgeliği onun öğreteceğine inanmaktaydı.

"Nasıl olsa yaşam denilen, hiç bitmeyen bir sınavdır. Geleceğimizi garanti altına alan yol, sadece bu sınavı akıllıca geçebilme yoludur.

Akıntı, doğanın bize bahşettiği bir sınavdan ibarettir.

'Yaparsan olur' diye eski bir söz vardır. İlk seferde olmazsa ikinci seferde, ikinci seferde olmazsa üçüncü, dördüncü sefer de olsa, bizler meydan okuyan somonlar olmalıyız."

"Öğretmenim, meydan okumak gerektiğini hepimiz biliyoruz. Biz bunun yöntemini duymak istiyoruz."

Öğretmen konuşurken araya giren Gümüş Somon'du. Bu laf üzerine öğretmen bir an irkilip sonra sözlerine devam etti.

"Güçsüz ve tembel somonlar sürünün gerisinde kalır. Her şey kişinin kendisine bağlıdır. Şu Sırtı Eğri Somon'a bakınız. Sırtı Eğri Somon kendisini koruyamamıştır."

"Öğretmenim!"

Gümüş Somon aniden bağırdı. Ama diğer somonların gürültüsü yüzünden öğretmen onu duymamış gibiydi.

"Sizler de Sırtı Eğri Somon gibi olmak istemiyorsanız gayret göstermelisiniz."

"Öğretmenim, nasıl böyle bir söz..."

Gümüş Somon sinirden kıpkırmızı kesildi.

"Sırtı Eğri Somon'un hastalığı gayretsiz olduğundan değildir. Sırtı Eğri Somon, insanların nehre döktüğü kirli sular yüzünden bu hale geldi. Sırtı yamulduğu için şimdi çok acı çekiyor. Yüzmek isteyip de yüzememekten daha acı verici bir şey var mı? Bu acıyı bir kez olsun düşündünüz mü? Başkasına yardım etmek isteyip de yardım edememe acısıdır bu. Bu Sırtı Eğri Somon'un acısıdır işte."

Öğretmen altta kalmadı. "Amacım Sırtı Eğri Somon'u rezil etmek değil. Sadece öğüt vermek için örnek gösteriyorum."

Gümüş Somon, Uzun Yüzgeçli Somon'un söylediklerini daha fazla dinleyemezdi. Çünkü söyledikleri sadece mazeret gibi geliyordu.

'Öğretmen sadece öğüt almanın yaşamın tamamı olduğunu düşünüyor galiba. O rengârenk akçaağaç yapraklarının nehri nakşetmesini görünce de, kim bilir hangi öğütleri düşünür. Eğer ismi ol-

mayan bir çiçek keşfetse büyük olasılıkla öncelikle bitki ansiklopedisine bakar. Çünkü önce, o bitkinin sağlığa yararlı mı zararlı mı olduğunu öğrenmek isteyecektir. Yıldızları seyrederken bile belki de onlarda öğüt olacak bir şey var mıdır diye arar. Çiçeğin çiçek olarak, yıldızın yıldız olarak güzel olduğunu bilmiyor. Sırtı eğri somon, yamulmuş sırtıyla her ne olursa olsun yüzmeye çabalıyor. Bu acının neden güzel olduğunu, bu yaranın neden güzel olduğunu öğretmen bilmiyor,' diye düşündü.

Dördüncü olarak Kâhin Somon öne çıktı.

Somonların ismini koyan ve gelecekte onların karşılaşacakları olayları tahmin eden kader filozofu. Geniş Çeneli Somon'un sürünün lideri olacağını tahmin ettiğinden beri bu konuda ünlenmişti. Bir keresinde Geniş Çeneli Somon'un ne zaman zorlukla karşılaşsa ona danışarak yardım aldığı dedikodusu bile çıkmıştı. O, somonlara isim verme görevini üstlenmiş ama doğrusu kendine isim koyamamıştı. Bunun üzücü olduğunu düşünen somonlar ona Kâhin Somon ismini koydular.

O, somonların gözlerine tek tek bakıp ileri doğru çıktı. Yüzünde hiçbir zaman endişe olmazdı.

"Tanrının kızgınlığı bizlere sıkıntı silsilesi gönderiyor!"

Her zaman kendinde Tanrı ile konuşabilme yeteneği olduğunu söylerdi. Gerçi somonların çoğu onun söylediğine pek inanmazdı ama...

"Ne de olsa iyi olan iyidir. Zarar göreceğimiz bir şey olmadığına göre inanalım bari," diyen somon da az değildi.

Geniş Çeneli Somon da bunlardan biriydi. Geniş Çeneli Somon, kader filozofunun sözlerini iyice duyabilmek için kıpırdamadan onu izliyordu.

"Biz kesinlikle bu akıntıyı aşabiliriz. Sadece biraz zaman gerekli."

Bu sözü duyan somonların yüzleri yağmurdan sonra çıkan güneş gibi aydınlandı. İçlerinden biri kader filozofuna sordu.

"Ne kadar beklersek olur?"

"Onu ben de bilmiyorum."

"Sen geleceği tahmin edebiliyorsun ya."

"Elbette bizim kaderimizi biliyorum. Ancak gelecek kaderimizi belirleyen sadece gök tanrıdır. Akıntıyı aşıncaya kadar geçmesi gereken zamanı da yalnız tanrı bilir. Ondan önce ne kadar emek sarf ederek kendimizi zorlasak da akıntıyı aşamayız."

Büyük beklenti içindeki Geniş Çeneli Somon'un yüzü düştü.

"Somonların yumurta bırakmasına az kaldı.

Ben o yere kadar sürüme liderlik edip götürmekle yükümlüyüm. Buna rağmen plansızca sadece bekleyelim de ne demek şimdi?"

Geniş Çeneli Somon, toplantı başladığı sıradaki kibarlığı bir kenara bırakıp artık senli benli konuşmaya başladı. Öfkesi yüzünden okunuyordu. Ancak filozof tam tersi umursamaz bir tavırla "Yalnız gök tanrının dediği olur," diyerek gözlerini usulca yumdu.

Toplantıya başkanlık yapan Geniş Çeneli Somon'un ağzından büyük hava kabarcıkları rastgele çıkıyordu. Bu nefesinin hızlandığını gösteriyordu.

Bu şekilde toplantı net bir sonuca varamamışken bir somon toplantı alanına bağırarak girdi.

"Yolu buldum! Araştırmalarım sonucunda yolu buldum!"

Bu Cılız Somon'du. Somonların bakışları birden Bilgin'e odaklandı. O, gururla konuşmaya başladı:

"Akıntının altını ince ince ölçtüm. Ölçerken de akıntının en sağ tarafında yeni bir yolun olduğunu keşfettim. Bu yol, karanlık bir tünele benziyor. Buraya akan suyun hızının saatte on kilometreye dahi ulaşmadığını gördüm. Bence burası insanların bizim için yaptığı bir yol olabilir."

"İnsanlar mı?"

"Karanlık tünelin içinde muntazam bir merdiven var. Bir basamağın uzunluğu otuz santimetre kadar; bu da tünelin insanların işi olduğunu gösteriyor."

İnsanlar somonların en büyük düşmanıydı. Bu düşman *bize yol mu hazırlamıştı!* Somonlar Cılız Somon'un sözlerine inanamadı. En önce Uzun Yüzgeçli Somon kuşkulu bakışlarla konuşmaya başladı: "Kendi yeteneğiyle böbürlenmek isteyen insanoğlu sık sık gaddarlık yapar. İnsanların yaşadığı yeryüzünde hırsız kaynamasının sebebi nedir acaba? Her gün cinayetlerin yaşanmasının sebebi nedir peki? İnsanoğlu somonların hayal bile edemeyeceği kadar gaddardır. En kötüsü savaşlara bile neden olan bu insanoğluna güvenirsek olmaz."

Diğer somonlar da birer cümle ettiler.

"O tünel belki de insanların bizi ayartmak için yaptığı bir tuzaktır."

"Ölüme giden yoldur."

"İnsanlar tarafından öldürülmektense belki de burada öylece ölmek daha iyi olur."

Somonlar kendi sözüne inanmadığı için Cılız Somon sözlerini sürdürdü.

"O tünel kesinlikle tuzak değil, bir yol. Ben bu yolun sonuna kadar gidip geldim bile. Bir tuzak ol-

saydı buraya geri dönemezdim. Bakın, şimdi sapasağlamım. Bedenim de bunun kanıtı."

Cılız Somon canı sıkılmışçasına bedenini rastgele salladı. Cılız vücudu hemen kırılacakmış gibi göründü. Zayıf Somon'un anlattıklarını sessizce dinlemekte olan Gümüş Somon, Berrak Gözlü Somon'a şöyle dedi: "Şu Bilgin'in söyledikleri doğru olabilir..."

"Ben de öyle düşünüyorum."

"Bilgin'in tek zayıf noktası, şimdiye kadar araştırmalarının sonuçlarını sadece rakamla göstermesiydi. Rakamlarla ilgisi olmayan somonlara o araştırması gereksiz geliyordu. Fakat o değişti. Araştırma sonuçlarını ispatlamak için kendi bedenini hiçe sayarak karanlık tünele girip çıkmış. Şimdi tüm varlığıyla konuşuyor."

Gümüş Somon ile Berrak Gözlü Somon karşılıklı yüzgeçlerini salladılar. Bu, aynı fikirde olduklarının göstergesiydi.

Bilgin'in gözünün feri söndü; belki gücü tükendiğinden... Somonlar onun çevresinde toplandılar. Bir yaşam kıvılcımının sönüp gidişini hiçbir şey

söyleyemeden seyrettiler. Cılız Somon fısıldar gibi zar zor konuşuyordu: "Benim ...keşfettiğim yol ...kesinlikle ...kolay yoldur..."

Son sözleri bunlardı, daha fazla konuşmadı.

Somon sürüsüne kolay yolu öğretip son nefesini verdi.

Ruhu bedenini terk etti ama cansız bedeni artık yeni bir yol bulacaktı. Suyun içindeki tüm mikroorganizmalara yem olacak ve o canlılar, bir gün yavru bir somonu tombullaştıracak yeme dönüşecekti. Akıntıya kapılan Cılız Somon'un bedenini somonlar sessizce seyrettiler.

İnsanlar birisi ölünce mezarın önüne mezar taşı dikmeyi severler. İnsanların yaşarken içlerinde sakladıkları boş arzuların büyüklüğü ile mezar taşının büyüklüğünün orantılı olduğunu tüm somonlar bilir. Daha kötüsü insanlar yaşayan birinin mezar taşını dikecek kadar tuhaf davranışlar bile sergiler. Ancak somonlar ölen bir somon için asla mezar taşı gibi şeyler dikmez. Somonlar ölümün yüzüne sessizce bakar, uygun görülen kısa bir süre boyunca üzgün hisseder, sonrasında da bu üzüntüyü dindirir ve hayatlarına devam eder.

"Hadi, oyalanmayıp çabuk gidelim."

Somon sürüsünün toplantısı daha bitmeden birkaç somon oradan ayrıldı. Bocaladığı yüzünden belli olan Geniş Çeneli Somon ise ne yapacağını bilemiyordu. Bilgin, Cılız Somon'un bulduğu yola doğru yönelmek konusunda kendisi de zaten çok şüpheli olduğundan gitmeyi canı pek istemiyordu.

O an Gümüş Somon, önüne çıkarak şöyle dedi: "Biraz daha düşünsek olmaz mı?"

Yerinden ayrılmak üzere olan somonlar birden bağırdılar: "Düşünmek mi, ne düşünmesi! Çabuk gidelim artık!"

"Kolay yoldan gidersek olmaz diye düşünüyorum."

Gümüş Somon açık ve net konuştu. Sözlerinin verdiği his beklenmedik şekilde güçlü olduğundan somonların dikkatini çekmişti.

"Somonların kendi yolları olduğunu düşünüyorum."

"Bu ne anlama geliyor ki?"

Gümüş Somon'un zihni birden babasına dair düşüncelerle dolmuştu. Beş yüz küsur fertli somon

sürüsüne liderlik edip akıntıyı geçmeden hemen önceki babası... Babası kolay yoldan gitmeyen, yüce bir somondu.

"İnsanların yaptığı kolay yol somonlar için yapılan bir yol değildir."

"Kendi başına çok biliyormuş havasına girme!"

Aceleci bir karaktere sahip olan somonlar açıkça Gümüş Somon'a karşı çıkmaya başlamışlardı.

"Tanrı aşkına, kolay yola karşı çıkmanın sebebi ne?"

"Kolay yolu bulup aramızdan ayrılan bilgine saygı duyuyorum. Hayatını feda edip o yolu bulmasını ben de onaylıyorum. Ama biz somonlarda akıntıyı geçebilecek sonsuz bir yetenek vardır. Daha denemeden vazgeçmeyelim diyorum."

"Bunun sıkıntılı bir iş olduğunu sen de biliyorsun değil mi?"

"Elbette."

"İlla bu sıkıntıyı çekmeye gerek var mı? Biz bir an evvel nehrin yukarısına geçip yumurta bırakmalıyız. Kaybedecek vaktimiz yok yani."

Berrak Gözlü Somon deminden beri Gümüş Somon'un yüz ifadesini inceliyordu. Gümüş Somon'un nasıl bir cevap vereceğini o da oldukça merak ediyordu.

Gümüş Somon ağır ağır konuşmaya başladı.

"Yumurta bırakmak oldukça önemli."

Gümüş Somon'un ağzından çıkanları duyan Berrak Gözlü Somon bir an şaşırdı. Bu, Gümüş Somon'dan ilk defa duyduğu bir şeydi. Hayatın anlamını bulmak yumurtlamaktan daha önemlidir diyen, bunu bulmanın her şeyden önemli olduğunu söyleyen o değil miydi? Berrak Gözlü Somon nemli gözlerle Gümüş Somon'a bakmaya devam etti. Gümüş Somon'un pembeye dönüşen pulları o an öncekinden de göz kamaştırıcı hâle gelmişti.

Gümüş Somon konuşmaya devam etti.

"Kim bilir, belki de önünde kolay yol varken zorlu akıntıyı aşmak isteyecek bir somon bile olmayacak."

"Şimdi aklın başına geldi demek."

Geriye dönen somonların alaycı konuşmaları duyuluyordu.

"Öyle ama... "

Gümüş Somon bir an durakladı. O an zihninde babası ile kendi görüntüsü çakıştı. Bu yüzden, içinde kabaran duygularını sakinleştirmekte zorlanıyordu. Gümüş Somon'un gözlerinin önünde babası ile kendisi arasında bağlantı kuran, görünmeyen bir ip görüntüsü belirmişti. Bu ip hem dalgalana-

rak akan canlı nehre, hem de nehrin nefes alıp verirken çıkardığı mavi sese benziyordu. Bir kez olsun yüzünü göremedi ama Gümüş Somon giderek o heybetli gümüş renkli babasına benziyordu.

"Biz somonların yumurta bırakmasının önemli olduğunu ben de biliyorum. Ancak yumurta bırakmak ya da bırakamamaktan ziyade, ne kadar sağlıklı ve iyi yumurtalar bırakacağımızın daha önemli olduğunu düşünüyorum. Biz kolay yolu seçmeye başlarsak bizim çocuklarımız da kolay yollardan gidecektir ve hemen buna alışacaklardır. Ancak biz akıntıyı aşarsak, o aştığımız andaki acımız ve sevincimiz gelecekte yumurtalardan çıkacak yavrularımıza miras kalmayacak mı? Şimdi burada geçirdiğimiz her an, uzun yıllar sonra yavrularımıza et ve kılçık olarak, sağlam bir hayat olarak geri dönmeyecek mi? Bizlerin kolay yol yerine akıntı denilen zor yolu seçmek zorunda olmamızın sebebi yalnızca budur."

Gümüş Somon, eskisi gibi zayıf ve utangaç bir somon değildi artık. Alçak sesle konuşuyordu ancak maneviyatı ona kulak veren somonların kalbine derinden işliyordu.

Somonlar yüksek sesle konuşmaya başladılar.

"Doğru. Kolay yol, yol değildir."

"Kolay yoldan gitmeyen somon, mükemmel somondur diye düşünüyorum."

"Gümüş Somon'un sözüne uyacağım."

"Ben de akıntıdan atlayarak gideceğim."

Onun tüm sözlerini dinledikten sonra somonlar akıntının altında toplandılar. İlk başta kolay yoldan gidelim diyen somonlar bile tereddütle Gümüş Somon'un tarafına yüzüyordu.

Tartışmayı daha fazla sürdürmeye gerek yoktu. Toplantıyı bitirirken Geniş Çeneli Somon şöyle dedi: "Gümüş Somon haklı. Güçsüz somonlar hariç hepimiz akıntıyı atlayarak geçersek iyi olur. Yalnız Sırtı Eğri Somon ile karnındaki çok yumurtadan dolayı bedeni ağır birkaç somon kolay tünel yolundan çıksın."

Gümüş Somon, Berrak Gözlü Somon için kaygılanıyordu. O da karnında çok yumurta taşıyanlardan biriydi. Ama Berrak Gözlü Somon mutlaka çağlayanı aşacağım diye diretiyordu.

"Sen çok yumurta bırakmalısın!"

"Senin bir sözünü unutamıyorum: Kolay yol yol değildir, demiştin. Zorluğu aşmanın sevincini bilmek için ağzın yırtılarak yara alınması gerektiğini düşünüyorum. O acı tadılmalı yani. Ben bunu karnımdaki yumurtalara öğretmek istiyorum."

Onun inadını kırmak mümkün değildi.

Sonunda akıntıyı atlayarak aşma sırası belirlendi ve sıralarını beklerken Gümüş Somon, Berrak Gözlü Somon'a sordu.

"Neden kalbim böylesine acıyor?"

Berrak Gözlü Somon cevap verdi:

"Benim de öyle. Bir şey kalbimde sürekli delik açıyor gibi."

Gümüş Somon'un boğazı tıkandı. Artık akıntıyı atlayıp geçince memleketi gözler önüne serilecek olsa bile mutluluk duymayacaktı. Atlayıp geçmekten korkuyor da değildi.

"Delik açılması nasıl bir şey?"

"Belki ben senin kalbine bağlanmak istiyorumdur."

"Ne ile bağlanmaktan bahsediyorsun?"

"İzle... Silinmeyen bir izle..."

Gümüş Somon ve Berrak Gözlü Somon'un sırası yaklaşmaktaydı.

O zaman bir yerlerden *şılop* diye bir ses duyuldu. Bu akıntıyı atlayıp geçerken başarısız olan bir somonun çıkardığı sesti. Başarısız olan en arkaya

gidip tekrar atlama sırasını beklemek zorundaydı. Üç kez, dört kez olsa da başarana kadar.

"Gümüş Somon."

Berrak Gözlü Somon, Gümüş Somon'a seslendi:

"Yaşama sebebini bulabildin mi?"

"Hmm, olabilir. Yaşam denilen şey..." diye Gümüş Somon cevap vereceği esnada, Berrak Gözlü Somon ile Gümüş Somon'un sırası geldi.

Berrak Gözlü Somon "Güçlü ol!" dedi ona.

Akıntıdan akan su yüzünden Gümüş Somon gözlerini doğru düzgün açamıyordu. Yeşil Nehre girdiklerinden beri hiçbir şey yememiş olmasına rağmen bedeninde hâlâ enerji vardı. Bu enerjisinin yarısını artık kullanmak zorundaydı. Ayrıca normalden daha hızlı bir şekilde kuyruk yüzgecini sağa ve sola hareket ettirmeliydi. Tüm bedeniyle aşmak zorundaydı akıntıyı. Tüm bedeniyle...

Gümüş Somon ve Berrak Gözlü Somon, bedenlerindeki tüm gücü kullanarak tam anlamıyla suda yükseldiler. Hiçbir ses duyulmuyordu, akıllarına hiçbir şey gelmiyordu. Bir tek akıntıyı aşan ikisinin varlığı, parıldayarak sert akıntıyı aşıp boşluğa doğru yükseliyordu yalnızca.

O an mucize gibi bir olay oldu.

Akıntının vahşi devinimi yerine birdenbire sa-

kinleşen sular ikisinin bedenini şefkatle sarmalamıştı. Bu bir mucize değil, gerçekti. İkisi sonunda akıntıyı aşmıştı. Suyun içerisindeki çakılların güneş ışığında parıl parıl parladıkları görülüyordu. Bu çakıl taşları birbirlerine çarparak şakır şukur ses çıkarıyordu. Akıntıyı önce aşan somonlar epey ilerlemişti, arkalarında da diğer somonlar sıraya girmiş onları takip ediyordu. '*Zor ve önemli olan kısım bu derece basit mi acaba,*' diye düşündü Gümüş Somon. Dış dünyayı görmek istiyordu. Öyle olması için nehrin kalbindeki penceresini açmasını beklemek gerekiyordu. Gümüş Somon nehir sularının yardımını almadan kendi kendine suları açmak istiyordu.

"Artık nehrin açtığı pencereyi istemiyorum. Kendi kendime nehrin sularını açıp ıslanmak istiyorum. Bu belki de kendi kabimi açmamı da sağlayacak. Bugüne kadar benliğimin kapalı olduğunu düşünüyorum. Kendimden başka bir şeyi bilmeyerek yaşadım."

Berrak Gözlü Somon ile birlikte suyun dışına başlarını çıkarınca, sakinleşen nehir hemen kalp penceresini açtı.

O sırada ikisi nehir kenarında toplanmış bir sürü insan gördü. Gümüş Somon bunun garip bir şey oldu-

ğunu düşünerek Berrak Gözlü Somon'a şöyle sordu:

"İnsanların ellerinde neden bir ağ ya da olta yok?"

"Bunlar ellerinde fotoğraf makinesi tutan insanlar galiba. Bir keresinde nehir söylemişti. İnsanlar arasında, elinde olta olanlar ve elinde fotoğraf makinesi olanlar vardır diye."

"Fotoğraf makinesi nedir?"

"Zamanı yakalayan bir makine demişti."

Nehir kıyısındaki insanlar fotoğraf makineleri ile akıntıyı aşan somonların resmini çekmeye yoğunlaşmıştı.

"Vay canına, şuraya bak!"

"Gerçekten muhteşem."

"Şunun pulları gümüş renginde."

Coşkulu konuşmaları Gümüş Somon'un olduğu yerden bile duyuluyordu. Gümüş Somon insanların yakınına kadar yüzerek gümüş bedenini tamamen göstermek istiyordu. Fotoğraf makinesi zamanı yakalayan bir şey ise, kendisi fotoğraf makinesinin içine girerek durmuş zaman olmak istedi. Bu dünyada güvenilebilir insanların olması onu son derece heyecanlandırmıştı.

Gümüş Somon, "Ne kadar harika bir dünyada yaşıyoruz," dedi Berrak Gözlü Somon'a. O da hafifçe bedenini sallayarak ona katıldı.

Gümüş Somon, iyi kalpli insanları daha yakından görmek için kıyıya yüzdü. İnsanlar hep birden Gümüş Somon'a doğru fotoğraf makinelerini çevirdi. Fotoğraf makinesinin üzerinden bazen bir ışığın patladığı görülüyordü. Gümüş Somon, her seferinde şaşırıyor ama onların kendisine zarar vermeyeceğini biliyordu. Elinde fotoğraf makinesi olan bu insanlar kesinlikle somonlara yandan bakmayı bilen insanlardı.

Birden elinde fotoğraf makinesi olmayan bir insan somonun gözüne çarptı. Fotoğraf makinesi insanlara göre daha küçük olan bu insan, kıyıda çenesini tutmuş oturuyordu. Gözbebekleri yabani üzüm tanesi gibi siyah olan bu küçük insan garipsemiş gözlerle Gümüş Somon'u seyrediyordu. Çok küçük ve güzel dudaklarını ısırarak Gümüş Somon'a bir şeyler söylemek istiyor gibiydi.

"Yüzün gerçekten saf ve duru," dedi Gümüş Somon.

"Çünkü ben yetişkin değilim," diye cevap verdi küçük insan da.

Kalbiyle konuşuyordu.

'Küçük olsa da insanların yüzlerinde tüy çıkıyor galiba,' diye düşündü Gümüş Somon.

"Sen buraya nasıl geldin?"

"Babamın peşinden geldim. Şuradaki kırmızı kıyafetli kişi benim babam. Annemle ablam da geldi."

Ah, o küçük insanın babası vardı demek. Gümüş Somon'un kalbine ani bir sızı girmiş gibi oldu. Gıpta eden gözlerle küçük insana baktı.

"Baban ne iş yapıyor?"

"Fotoğrafçı."

"Sen gerçekten şanslısın."

"Neden?"

"Babanın yüzünü bildiğin için."

"Senin baban yok mu?"

"Babam vardı ama yüzünü bilmiyorum. Somonlar yumurta bıraktıktan sonra ölürler. Bizi büyüten nehirdir."

"Öyleyse... Nehre baba desen olur canım."

"Gerçekten senin söylediğin gibi mi yapsam?"

"Evet, evet."

Küçük insan Gümüş Somon'u teselli etmek istiyor gibiydi.

"Artık gitmeliyim."

"Biraz daha konuşmak istiyorum."

Güzel küçük çocuğun gözlerinden gitmesini istemediği anlaşılıyordu.

"Küçük çocuk, senden bir ricam var."

"Nedir?"

"Sen de büyüdüğünde mutlaka elinde fotoğraf makinesiyle yaşarsan çok sevinirim. Olta yerine yani."

"Peki. Bunu aklımda tutacağım. Güle güle," diyerek elini salladı küçük çocuk.

Gümüş Somon, "Teşekkür ederim. Hoşça kal," deyip nehrin yukarısına yönelerek yüzgecini salladı.

Su yolu yavaş yavaş daraldı. Gözlerinin önünde, büyükçe birkaç kaya parçası önlerini kesti.

"Sen kimsin?"

"Ben atlangıcım," diye cevap verdi atlama taşı.

"Burada ne yapıyorsun?" diye Gümüş Somon sordu.

"İnsanların karşıya geçmesini sağlıyorum."

Dikkatli bakınca atlangıcın üzerinde yer yer insan ayak izleri görünüyordu. Az önce karşılaştığı küçük insanın ayak izi de güzel bir desen gibi seçiliyordu. Atlangıç, suyun içinde durup insanların bir taraftan diğer tarafa geçmesini sağlarken aşınıp parlamıştı. Gümüş Somon atlangıcın biraz acınacak hâlde olduğunu düşündü.

"Canın yanmıyor mu?"

"Sorun değil."

"İnsanlar seni rastgele çiğnedikleri hâlde?"

"Çiğnenmezsem yaşamak için bir sebebim olmaz. Ben çiğnendikçe adımları taşımış oluyorum."

"A, demek öyle."

Gümüş Somon düşündü.

'Duygusuz görünen atlangıç bile faydalı bir iş yapıyor demek. Çiğnendiği halde mutlu olabilmesi, yaşamın sebebini netleştirmesi yüzünden. Atlangıç suyun akışını engellemeyerek cesurca yapması gereken işi yapıyor. Ben şu atlangıca göre ne kadar da hafif bir varlığım...'

Gümüş Somon, Berrak Gözlü Somon'la yan yana atlangıçların aralarından ilerledi. Yukarıya çıktıkça su alçaldığı için sırt yüzgeçleri su yüzeyine çıkıyordu. Artık Yeşil Nehir, nehir denemeyecek seviyedeydi. Ancak Gümüş Somon derin sularda hissedemediği doluluğun kendi bedenini sarmaladığını duyumsuyordu.

'Ben şimdiye kadar nehir ile toprağın iki ayrı şey olarak düşünürdüm. Nehirde somonlar, toprağın üzerinde de somonların düşmanı insanların yaşadığını düşündüm. Doğa ile insanın insan ile somonları farklı olduğunu düşünürdüm. Bu çok anlamsız bir

düşünceymiş. Beni sarmalayıp akan bu dere, yüksek dağın üzerinden binlerce, milyonlarca su damlasının bir araya gelerek oluşturduğu bir şey! Bu derenin daha büyüyerek bir nehre dönüştüğünü, nehrin de ilerleyerek deniz olduğunu ben neden bilmiyordum!'

Gümüş Somon gözlerinin önünde derenin altının toprakla el ele tutuştuğunu gördü. Islak toprakla kuru toprak, el ele tutuşarak suyun altında bir oldu.

Sürekli çalkalanan masmavi denizi de düşündü. Deniz, yeryüzünün üzerindeki bütün kıtalarla el ele tutuşup mükemmel bir bütünlük oluşturuyordu. Toprak suya zemin olarak destek oluyor, su ise toprağı ıslatıyordu. Böylelikle bu dünyayı meydana getiriyorlardı.

Nehrin yukarısındaki sığlıkta somonlar yumurtalarını bırakmaya hazırlanırken uzun bir aradan sonra ilk kez canlılık sergiliyorlardı. Yumurta bırakacak yer bulmak için telaşla bir oraya bir buraya gidip gelen somonlar, çakıl taşlarının arasına toprağı kazan somonlar, onların etrafında dolaşıp koruyan somonlar... Suyun içi adeta inşaat alanı gibiydi. Yumurtaları bırakmak aslında hayatlarında sadece bir kez yaptıkları en önemli inşaattı.

Berrak Gözlü Somon, yumurta bırakmaya hazırlanıyordu. Sığ yerin zeminini kuyruk yüzgeciyle kazmaya başladı. Çakıl taşlarının keskin uçlarının kuyruğunu yırttığını bile farketmeden yumurtlama yeri yapmaya yoğunlaşıyordu. Kuyruğundaki güç tükenince karın yüzgeciyle, karın yüzgecinin gücü tükenince de ağzıyla zemini kazıyordu.

"Yardım edeyim mi?"

"Hayır. Sen yakına gelmesen de olur."

"Biraz yardım etmek istiyorum."

Böyle diyordu ama Gümüş Somon da aynı şekilde bitap düşmüştü. Uzun süren çabalardan sonra buraya gelmişlerdi.

"Artık azıcık daha kazarsam olur."

Berrak Gözlü Somon'un ağzı eskimiş bir yama gibi yıpranmaktaydı. Yorulduğu için zar zor nefes alıp veriyordu. Yapmakta olduğu işe biraz ara verip Gümüş Somon'a baktı. "Gümüş Somon..."

Duru gözlerinde, geçip giden zamanın izleri belirginleşmişti. Bu, zaman denilen uzun tünelden geçen bir somonun portresiydi.

"Yaşamın sebebini bulabildin mi?"

Gümüş Somon birden utandı. Şimdiye kadar yaşamın, yumurta bırakmaktan daha değerli bir sebebi olacağına inanıyordu. Fakat bunu bulmaya

çalışırken bocalamış ve hiçbir yerde yaşamın anlamını bulamamıştı. O da diğer somonlar gibi nehirde yukarılara yüzerken nehirle sohbet etmiş, akıntıyı aşmış ve artık nihayet nehrin yukarı kısmına ulaşmıştı.

"Yalnızca yaşamın anlamının asla uzakta olmadığını anladım."

"Sen bir yerlerde bir umut olabileceğini söylemiştin ya?"

"O umut denilen şeyin de uzakta olmayabileceğini kavradım."

"Öyleyse, sonuçta umudu bulamadığından mı bahsediyorsun?"

Gümüş Somon şimdiye kadar görülmemiş bir rahatlık ifadesiyle konuşmaya başladı: "Evet, ben umudu bulamadım. Ancak pişman olmayacağım. Kalbinde bir tutam bile umut olmayan somonlara kıyasla bence ben mutlu bir somonum. Şimdi bile bu dünyada bir yerlerde bir umudun olduğuna inanıyorum. Yeter ki biz ondan vazgeçmeyelim. Tüm somonlar keşke benim gibi düşünse."

Berrak Gözlü Somon, Gümüş Somon'un uzak bir yere seyahate gidip de memleketine yeni dönen bir somon gibi olduğunu düşündü. O, bulutlarla gökkuşağını yakalamak için gidip artık bir somon olarak

geri dönmüştü. Ancak Berrak Gözlü Somon yüreğinin onu başka yerlere götürmesi suçlamak istemiyordu. Bir tutam umutla bile, merakı bile olmadan yaşayan somonlara göre Gümüş Somon çok daha güzel bir somondu. Gümüş Somon'un neden sürekli nehrin dışını görmek istediğini, neden kalp gözüyle bu dünyayı görmeyi amaçladığını artık biliyordu.

Berrak Gözlü Somon yumurta bırakacağı yeri tamamen oluşturduktan sonra; "Gümüş Somon, artık yumurta bırakma zamanım geldi," dedi.

Bitap görünüyordu ancak yüzündeki canlılığı yitirmemek için çabalıyor gibiydi.

"Gümüş Somon, buraya, yakınıma gel."

Cümlelerine hep Gümüş Somon'un adıyla başlıyordu. Onun ismini söyleyebileceği zamanın fazla kalmadığını Berrak Gözlü Somon biliyor muydu acaba? Gümüş Somon, Berrak Gözlü Somon ile yan yana yumurta bırakılacak yerde duruyordu. Yüzgeçleri kıpırdatmadan öylece durmak kolay bir şey değildi. Zaman durmuş gibi etraf sessizdi.

"Gümüş Somon..."

Gümüş Somon tek kelime edemedi. Somonların yumurta bırakması uzun mu uzun bir hayatı noktalamaları anlamına gelir. Gümüş Somon zihnine akın eden korku yüzünden tir tir titrediğini hissediyordu. Ölümden korkmuyordu. Ölümden ziyade korktuğu şey Berrak Gözlü Somon'a olan aşkının biteceğiydi. Bu, aynı zamanda Yeşil Nehir ile kesin bir ayrılık anlamına da geliyordu.

"Berrak Gözlüm, biz yok olduktan sonra da nehir akacaktır değil mi?"

"Herhalde öyle olur... Akmaya devam eder."

"Nehir bizi hatırlar mı acaba?"

"Ben nehre güveniyorum."

"O ne demek?"

"Nehre güvenmeyen somonlar tekrar nehre dönemez. Büyük ihtimalle bizim yumurtalarımız da nehre güvenecektir."

Berrak Gözlü Somon sakin konuşuyordu. Ancak Gümüş Somon, kalbinin bir tarafında dalgalar gibi kıpırdanan huzursuzluğu saklayamıyordu.

"Biz yok olursak nehir yumurtalarımızı korur mu acaba?"

"Somonların yumurtalarını korumaya gerek yoktur ancak bizim ölümümüz yavrularımızı büyütecektir. Nehrin yumurtalarımızı koruyacağına

kesinlikle inanıyorum."

Gümüş Somon'un gözleri kararıyordu. Yaşamak denilen şeyi geriye döndürebilse yine ilk baştan başlamak istiyordu. Öyle olabilseydi eğer Berrak Gözlü Somon için daha güzel hatıralar oluşturabilirdi. Utandığı yaşamının akrep ve yelkovanını bir geri çevirebilse...

"Yavrular yumurtadan çıkınca bizi tamamen unutacaktır değil mi?"

"Öyle olur ancak kim bilir belki de unuturlarsa daha mutlu anılar biriktirirler. Somonların hayatı budur çünkü."

Berrak Gözlü Somon sözlerini bitirir bitirmez ağzını kocaman açtı.

Öyle yapınca karnından sayısız yumurta döküldü. Bu yumurtalar, Berrak Gözlü Somon'un rengine benzeyen göz kamaştırıcı bir vişne rengindeydi. Nehrin dibindeki yumurta bırakma yerinde çakılların arasına vişne rengi yumurtalar yerleşiyordu.

Şimdi sıra Gümüş Somon'da. Gümüş Somon gözlerini sıkıca kapadı. Öyle yapınca Gümüş Somon'un karnından akan beyaz sıvı vişne rengi yumurtaları teker teker ıslatmaya başladı.

Gümüş Somon ile Berrak Gözlü Somon ağızları açık hâlde yan yana durarak uzun süre kıpırdama-

dan öylece kaldı. Bu, iki somonun bu dünyada meydana getirdiği ilk ve son manzaraydı. Ayrıca bu en muhteşem ve en üzücü manzaraydı.

Bu biricik manzarayı meydana getirebilmek için ikisi beş yıl önce narin birer yavru somonken nehrin yukarısından yola çıkıp çağlayandan aşağı atlamışlardı. Bu manzarayı meydana getirmek için onlar deniz denilen devasa dünyada kesintisiz yüzmüşlerdi. Bu manzarayı meydana getirmek için Kuzey Pasifik'teki Bering Boğazı'nın sert dalgalarına meydan okumuşlardı. Bu manzarayı meydana getirmek için onlar ölümü göze alıp Yeşil Nehre geri dönmüşlerdi. İşte tam da bu manzarayı meydana getirmek için onlar sayısız ölümün eşiğinden dönmüşlerdi.

Yumurta bırakmayı bitirince, nihayetinde ruhu olmayan bir beden olarak suyun yüzeyine çıkacaklar. Hayatın tüm enerjisini dünyaya geri verip beyaza dönen ölü bedenleriyle suda yüzecekler.

Gümüş Somon ve Berrak Gözlü Somon.

Onlar gözlerini yummadan önce birbirlerine bakarak belki de şöyle diyecekler:

"Şu yumurtaların içinde berrak gözler vardır."

"Belki de o gözler şimdiden Kuzey Pasifik Okyanusu'nun sularını açıkça görüyordur."

Ayrıca Yeşil Nehir'e kış gelecek.

Kış gelince Nehir tamamen donmamak için sadece yüzeyine buzdan bir yorgan örtecek. Nehir bu yorganı kış boyunca hiç üzerinden atmayacak ve somon yumurtalarını kendi yüreğinde büyütecek. Ara sıra Yeşil Nehir'in mavi buz yorganını birileri görüp geçerken taş fırlatacak ve her taşla nehir cup cup sesler çıkararak ağlayacak.

Bahar gelene kadar dikkat et, diye. *Yüreğimin derinlerinde yavru somonlar büyüyor,* diye...

Somon sözcüğünden, gürül gürül akan nehrin kokusu yayılıyor.

Böyle başlayan hikâye burada bitiyor.

Benim bu kısa somon hikâyem sona ermiş olsa da Gümüş Somon ile Berrak Gözlü Somon'un yolculuğu hâlâ devam ediyor. Nehir aktığı sürece, nehir suları somonlara yukarılara yüzmenin ve engelleri aşmanın önemini öğrettiği sürece somon sürüleri nehir üzerinden geri dönecekler çünkü. Büyük ihtimalle içlerinde Gümüş Somon'u hatırlayanlar da olacak. Onlar nehrin dingin sığlığında yüzerken,

onları görmesem de sadece yüzgeçlerinin suda çıkardığı sesleri duyarak da olsa Gümüş Somon'un döndüğünü anlamak ve gözlerimi kapamak istiyorum.

O zamana kadar şu cümleyi tekrar tekrar dile getireceğim:

Somon sözcüğünden, gürül gürül akan nehrin kokusu yayılıyor.

Bir somonun yaşamı boyunca başından geçecekler bellidir: Denizlere açılmak, doğduğu nehre geri dönmek, yumurtalarını nehre bırakmak... Gümüş Somon, tüm somonları bekleyen bu yazgıyı kabullenmek istemiyordu. Doğduğu nehre dönmenin değil, hayatın anlamını bulmak için bir keşif yolculuğuna çıkmanın peşindeydi. Gümüş Somon'un bu büyük yolculuğu, onu hiç ummadığı biçimde değiştirecekti...

Büyümek, olgunlaşmak, sevmek, hayatı yaşamaya değer kılan şeylerin farkına varmak ve bunların değerini bilmek üzerine huzur verici bir hikâye...
En önemlisi de, kendini aramak ve bulmak üzerine.

Doğan Egmont

ISBN 978-605-09-3301-7

9 786050 933017

Tavsiye Edilen Satış Fiyatı

₺ 15